

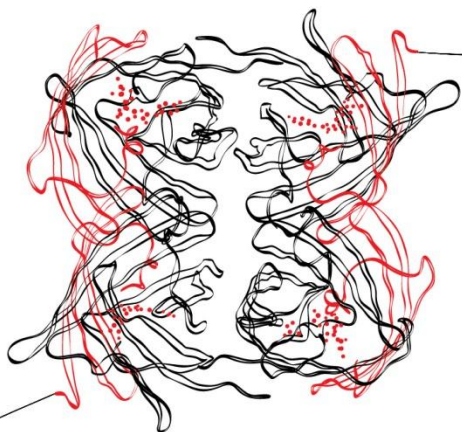

De werkwijze van politie tijdens uitgaansnachten: een onderzoek naar factoren die van invloed zijn op het politieoptreden

**Bachelorscriptie W.A. Eendebak
S1338269**

**Eerste begeleider: Dr. A.J.J. Meershoek
Tweede begeleider: Dr. M.R.R. Ossewaarde
Eindversie 28-12-2015**

Samenvatting

Het optreden van politie is een veelbesproken onderwerp in de politieliteratuur, de media en de politiek. Daarom is het van belang te weten hoe politieagenten werken en communiceren met het publiek. Wat is de impact van het optreden op het publiek en wat voor impact heeft het publiek op het politieoptreden? Het politieoptreden kan worden uitgelegd door middel van de politiecultuur. Binnen deze politiecultuur kan worden gekeken naar verschillende politiestijlen waarvan gebruik kan worden gemaakt om het optreden te analyseren en te onderscheiden. In dit onderzoek wordt het politieoptreden tegenover specifieke kenmerken van het publiek beschreven en er worden verbanden gezocht tussen het publiek en de gebruikte politiestijlen. Het verloop van het contact en het publiek staat hier centraal. Bij het beschrijven van dit contact wordt gebruik gemaakt van de volgende politiestijlen: communicatief, instrumenteel, ordehandhavend-repressief en niet-ordehandhavend-repressief. Bij het publiek wordt er gekeken naar de grootte van de groep en de etnische achtergrond. Verder wordt er tijdens het onderzoek gekeken naar de reactie van het publiek. Ten slotte wordt er ook gekeken naar wat andere factoren zouden kunnen zijn voor de keuze van een bepaalde politiestijl. De data is verzameld door observaties die zijn gehouden in de binnenstad van Enschede tijdens uitgaansnachten. Drie nachten zijn politieagenten op korte afstand gevolgd en is het contact tussen de agenten en het publiek genoteerd en beschreven. De interventies en interactie die plaatsvonden tijdens deze vrijdag en zaterdagavond vormen hiermee de leidraad voor het analyseren van de data. Uit de data is gebleken dat de politieagenten veelal gebruik maken van een communicatie politiestijl, de instrumentele stijl wordt gebruikt bij kleine incidenten. Politieagenten kiezen voor de ordehandhavende-repressieve stijl wanneer deze nodig is en de keuze is situatieafhankelijk. Ten opzichte van groepen zijn de politieagenten alerter dan tegenover individuen. Ook verloopt het contact tegenover groepen anders, dit wordt gekenmerkt door het uit elkaar halen van groepen en het voeren van een gesprek op een communicatieve manier met de leden binnen de groep. De reactie van het publiek is van invloed op een gekozen politiestijl, bij het niet meewerken van publiek wordt er door de agenten vaker een instrumentele stijl gekozen. Belangrijk hierbij is dat de invloed van de reactie van het publiek op de keuze van een politiestijl groter is dan de invloed van een politiestijl op de keuze van een reactie van het publiek. Tenslotte is uit de observaties niet gebleken dat er een verband is tussen de etnische achtergrond van het publiek tijdens uitgaansnachten en de keuze voor een bepaald politiestijl. Wanneer er verder wordt gekeken dan de invloed van het publiek kunnen er ook andere factoren worden aangewezen die een invloed zouden kunnen hebben op het verloop van het contact. Onder andere de leeftijd van de agent of persoon uit het publiek, de drukte van een avond en het weer kunnen van invloed zijn op het contact tussen agent en publiek. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek zijn dat deze verschillende factoren kunnen worden onderzocht. Aanbevelingen voor de politie zijn dat de communicatieve politiestijl positieve gevolgen heeft voor het verloop van het contact en dat deze dus goed gebruikt kan worden. Een andere aanbeveling is dat de politieagenten voorzichtig moeten zijn in het kiezen van een instrumentele stijl als reactie op het publiek omdat dit vaak negatieve gevolgen heeft voor het verloop van het contact.

Voorwoord

Voor u ligt mijn bachelorscriptie over de werkwijze van patrouillerende politieagenten in de binnenstad van Enschede. Deze scriptie is de afronding van mijn bachelorstudie bestuurskunde aan de Universiteit Twente. Nadat ik de minor Crime Science en Risk Governance had gedaan beseftte ik hoe interessant ik het vraagstuk van veiligheid eigenlijk vind. Hierdoor kwam ik in contact met dr. Meershoek en kwam ik uiteindelijk tot dit onderwerp en onderzoek. Het uitvoeren van een observatieonderzoek vond ik interessant en een unieke kans om te zien hoe de politie werkt. Het onderzoek heeft me gevoerd naar schimmige achterafsteegjes in het holst van de nacht, ik ervoer uitgaansavonden door de ogen van een agent en heb de binnenkant van een politiebusje mogen bewonderen. Het uitvoeren van het onderzoek heeft mij veel opgeleverd en ik kijk dan ook met een goed gevoel terug naar deze periode.

Graag wil ik dr. Guus Meershoek bedanken voor het begeleiden van mijn bacheloronderzoek. Ik heb erg veel gehad aan zijn bijdrages aan mijn scriptie. Dr. Ringo Ossewaarde wil ik graag bedanken voor zijn opmerkingen en adviezen, mede dankzij zijn bijdrage heb ik mijn scriptie kunnen verbeteren. Ook wil ik Jurgen Rekers van de politie Twente bedanken voor het regelen van de observaties in de binnenstad. Ten slotte wil ik de agenten bedanken voor hun begeleiding tijdens de nachten dat ik meeliep.

Willemin Eendebak

Enschede, december 2015

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Voorwoord	2
Hoofdstuk 1: Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding van het onderzoek.....	4
1.2 Onderzoeksvraag en deelvragen.....	5
1.3 Mogelijke uitkomsten en hypothesen.....	7
1.4 Doel en relevantie.....	7
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader: concepten en operationalisatie van concepten.....	8
2.1 Politiecultuur	8
2.2 Politiestijlen.....	9
2.3 Karakteristieken en samenstelling publiek.....	12
Hoofdstuk 3: Methode van data-analyse en dataverzameling	14
3.1 Onderzoeksontwerp.....	14
3.2 Methode van data-analyse	14
3.2 Data-verzameling	16
Hoofdstuk 4: Data analyse: Politiestijlen	18
4.1 Eerste contact	18
4.2 Einde contact	20
Hoofdstuk 5: Data analyse: Politiestijlen in relatie tot karakteristieken en samenstelling van het publiek.....	22
5.1 Etnische achtergrond	22
5.2 Grootte van groep.....	22
Hoofdstuk 6: Data-analyse: relatie tussen politiestijl en reactie van publiek.....	25
6.1 Eerste contact: reactie publiek naar aanleiding van politiestijl	25
6.2 Politiestijl naar aanleiding van reactie publiek.....	26
6.3 Einde contact: reactie publiek naar aanleiding van gekozen politiestijl.....	27
6.4 Andere opvallende zaken met betrekking tot politiestijl en reactie.....	28
Hoofdstuk 7: Conclusie	31
7.1 Beantwoording deelvragen.....	31
7.2 Beantwoording van de hoofdvraag.....	33
7.3 Implicaties van het onderzoek en aanbevelingen	34
Hoofdstuk 8: Referenties.....	36
Hoofdstuk 9 Bijlage.....	37
9.1 Formulier Observaties	37

Hoofdstuk 1: Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en de onderwerpen van het onderzoek. Verder wordt de hoofdvraag behandeld en de bijbehorende deelvragen. Tenslotte wordt het doel van de scriptie verduidelijkt en wordt er ingegaan op de relevantie van dit onderzoek.

1.1 Aanleiding van het onderzoek

De politie heeft tijdens haar werk in de binnensteden te maken met allerlei soorten publiek. Met name het uitgaanspubliek kan nogal wat problemen veroorzaken tijdens uitgaansavonden. Door de gemeente Enschede wordt en werd er nagedacht over manieren om deze overlast te verminderen, bijvoorbeeld door het verruimen van de sluitingstijden in het horecaconcentratiegebied in de binnenstad, zoals vermeld in de Beleidsnota sluitingstijden Horeca. Ook is er een camera opgehangen in 2007 in de Enschedese binnenstad om overlast op tijd te detecteren (Tubantia, 2012). Deze voorbeelden maken duidelijk dat het in Enschede nog steeds een actueel probleem is dat op verschillende manieren wordt aangepakt. De meest duidelijke maatregel is de surveillance van de politie tijdens deze uitgaansnachten. Die heeft als taak om overlast te voorkomen, door het publiek aan te spreken en te interveniëren. De agent ziet de burgers echter niet als allemaal eendzelfde, vaak zal hij subtiel, maar grotendeels onbewust zijn manier van werken aanpassen (Punch, 1979). Het handelen van politieagenten tijdens interventies, oftewel de manier waarop de interventies plaatsvinden, wordt mede bepaald door een politiecultuur die de rol van agenten beïnvloedt en misschien wel bepaalt. Het hoeft niet zo te zijn dat alleen de politiecultuur het handelen van politieagenten beïnvloedt, ook het publiek kan dit handelen beïnvloeden. In dit onderzoek zal naar beide factoren worden gekeken.

Wat betreft onderzoek naar politiecultuur is er nog veel onontgonnen gebied. Zoals Van der Vijver en Moore (Vijver & Moore, 2012) stellen, is er een discrepantie tussen het beeld en de realiteit van politiewerk. Ook verschillen de meningen hoe politiewerk uitgevoerd moet worden. Terpstra en Schaap (Terpstra & Schaap, 2011) benadrukken dat in de Nederlandse politieliteratuur vaak wordt verwezen naar Amerikaans en Engels onderzoek. Zij vragen zich af of hun analyses per definitie toepasbaar zijn op de Nederlandse werkelijkheid.

Binnen de politiecultuur is er sprake van politiestijlen. Het begrip politiestijlen kan worden gebruikt om deze wijzen van optreden van politieagenten te beschrijven. Hoe gaan politieagenten om met het publiek tijdens de interventies in het uitgaansleven? Volgens Van Der Torre kunnen politiestijlen als volgt worden gedefinieerd: ‘de waarden, normen en opvattingen van een groep politieagenten die ten grondslag liggen aan hun gedragspatronen’ (Torre, 1999). In deze scriptie wordt er gekeken naar hoe deze waarden, normen en opvattingen tot uiting komen in stijlen van politieoptreden.

Vanuit de politieliteratuur is er sinds de jaren 70 meer aandacht gekomen voor politiecultuur en de manier waarop er tijdens interventies wordt gehandeld. Zo heeft Terpstra tijdens zijn observatieonderzoek bij wijkagenten verschillende politiestijlen geïdentificeerd. Het eerste onderzoek binnen de Nederlandse politieliteratuur naar politiecultuur is door M. Punch uitgevoerd in de Amsterdamse binnenstad (de Warmoesstraat) (Punch, 1979). Het onderzoek identificeert verschillende behandelingen van verschillende soorten publiek. Agenten in de Warmoesstraat hadden tegenover Surinamers bijvoorbeeld een agressievere houding dan

tegenover ander publiek (Punch, 1979). Ook Waddington stelt dat politieagenten diverse groepen discrimineren, waaronder armen, laagopgeleiden, jongere mensen en mensen met een etnische achtergrond (Waddington, 1999). Juist doordat een agent de vrijheid heeft in een bepaalde situatie op een eigen manier te handelen, kan dat een dekmantel vormen voor discriminatie en vooroordelen (Waddington, 1999).

Een laatste factor die een politiestijl kan beïnvloeden is het grootte van het publiek: een individu of een groep. Het kan zijn dat politieagenten een andere benaderingswijze (politiestijl) kiezen als zij tegenover een overmacht staan.

Is het daadwerkelijk zo dat agenten tijdens interventies op verschillende manieren reageren? Verschilt de politiestijl naar gelang de samenstelling van het publiek of is een politieagent stijlvast ongeacht het soort publiek waarmee hij te maken heeft?

Terpstra gebruikt in zijn categorisatie van politiestijlen een indeling die gebaseerd is op de houding van de agent. Er wordt onder andere een onderscheid gemaakt in een communicatieve stijl en een ordehandhavende/repressieve stijl. Het is van belang te bekijken hoe de politie omgaat met overlast door uitgaanspubliek en daarbij verschillende stijlen te onderscheiden.

Ik focus mij in deze scriptie niet op de karakteristieken van agenten, omdat deze volgens de politieliteratuur worden bepaald door de bestaande politiecultuur van ongeschreven regels (Skolnick, 2008). Dit onderzoek is er echter niet op gericht om de cultuur van de hele Twentse politie te onderzoeken en te beschrijven.

1.2 Onderzoeksvraag en deelvragen

Daarmee kom ik tot mijn hoofd- en deelvragen die de genoemde aspecten bevatten. De hoofdvraag is:

Wat is het verloop van het contact tussen politieagenten en verschillende soorten uitgaanspubliek in de binnenstad van Enschede en hoe kan dit verloop worden verklaard?

Deze vraag gaat over politiestijlen die worden gebruikt tijdens uitgaansnachten met betrekking tot verschillende soorten samenstellingen en karakteristieken van het publiek die worden aangesproken tijdens interventies. De hoofdvraag zal inzicht geven in het verloop van het contact tussen politieagenten en het publiek tijdens uitgaansnachten. Het doel is om duidelijk te maken hoe het contact verloopt aan de hand van politiestijlen. Deze vraag wordt door meerdere auteurs gebruikt om het handelen van politieagenten te verklaren en te beschrijven. In dit onderzoek wordt het handelen beschreven tijdens specifieke momenten en aan de hand van specifieke kenmerken van het publiek.

Deze eerste deelvraag luidt:

Welke politiestijlen zijn er te herkennen bij interventies tijdens uitgaansnachten in de binnenstad van Enschede?

Deze deelvraag volgt uit de observaties tijdens uitgaansnachten in de binnenstad van Enschede, hiermee wordt een beeld geschetst van de politiestijlen die worden gebruikt tijdens interventies. De vraag hoort bij het onderzoek omdat de politiestijlen de basis vormen van het beschrijven van het politiewerk tijdens de uitgaansnacht. De beantwoording zou een beeld kunnen geven welke politiestijlen worden gebruikt tijdens een uitgaansnacht en welke patronen herkenbaar zijn. De vraag wordt ook door andere auteurs gesteld maar niet in de setting van dit onderzoek, namelijk bij uitgaansnachten, maar bijvoorbeeld bij wijkagenten. Ook worden politiestijlen op verschillende manieren gedefinieerd en gebruikt door auteurs waardoor er een verschil bestaat tussen dit onderzoek en andere onderzoeken die deze deelvraag stellen.

Welke politiestijlen worden gebruikt bij welke karakteristieken en samenstelling van het publiek?

De samenstelling en karakteristieken van publiek zijn de volgende:

1. Etnische achtergrond: westers uiterlijk – niet-westers uiterlijk
2. Individuen (2 mensen of minder) – groepen (3 mensen of meer)

Deze karakteristieken en samenstelling zijn in het volgende hoofdstuk verder uitgewerkt. Deze deelvraag is bedoeld om te beschrijven welke politiestijlen er worden gebruikt bij verschillende soorten publiek, zodat hiermee de hoofdvraag kan worden beantwoord. De vraag is belangrijk voor het onderzoek omdat het een specifieke politiestijl kan verklaren aan de hand van een bepaalde karakteristiek. Het antwoord zou duidelijk kunnen maken wat de invloed van een bepaald karakteristiek is op de keuze van een politiestijl. Het doel is om een bepaald patroon te herkennen tussen een gekozen politiestijl en een bepaald type publiek. Deze vraag wordt ook door andere auteurs gesteld maar in een andere context. In andere onderzoeken worden deze karakteristieken onderzocht in grotere steden met meer diversiteit of op andere momenten van de dag.

De derde en laatste deelvraag is:

Hoe past de politie zich aan tijdens een interventie en wat is de reactie van het publiek daarop?

Deze deelvraag is bedoeld om te beschrijven hoe de interactie tussen politie en publiek verloopt. Deze deelvraag zal daarmee beschrijven in hoeverre de keuze van een bepaalde politiestijl het publiek kan beïnvloeden in een goede of juist niet goede manier. Het zoekt het verband tussen een politiestijl en de reactie van het publiek. De vraag is van belang voor het onderzoek omdat het de wisselwerking tussen agenten en het publiek beschrijft. De beantwoording zou kunnen leiden tot een verduidelijking van wat de invloed van een politiestijl is op de reactie van het publiek en wat de invloed van de reactie van het publiek is op het kiezen van een bepaalde politiestijl. Door de beantwoording van deze deelvraag kan ook worden beschreven welke politiestijl een negatieve reactie veroorzaakt en welk type reactie een negatieve politiestijl veroorzaakt. Deze deelvraag probeert inzicht te geven in hoe

het publiek invloed heeft op een gekozen politiestijl en andersom. Andere auteurs focussen zich bij deze vraag vooral op de oorzaak van een bepaalde politiestijl en niet het gevolg van een bepaalde politiestijl voor het verloop van het contact. Dit zal wel in dit onderzoek worden gedaan bij de beantwoording van de deelvraag.

1.3 Mogelijke uitkomsten en hypothesen

Een mogelijke uitkomst zou kunnen zijn dat er een wisselwerking bestaat tussen de gekozen politiestijl en de reactie van het publiek. Uit onderzoek blijkt dat een repressief optreden van de politie vaker leidt tot weerstand bij het publiek (Abraham, Hoek, Hulshof, & Pach, 2007) Daarom verwacht ik dat bij een meer ordehandhavende-repressieve politiestijl de reactie van de burger zal bestaan uit weerstand.

Met betrekking tot politiestijlen en karakteristieken van het publiek kan ik ook enkele hypothesen opstellen. Ik verwacht dat de aanwezige politiestijl met betrekking tot etnische minderheden ordehandhavend is, dit is gebaseerd op de onderzoeken van Punch en Waddington. Ik verwacht dat politieagenten waakzamer zijn in hun aanpak van groepen dan met die van individuen, omdat de agenten dan in de minderheid zijn.

1.4 Doel en relevantie

Het doel van de scriptie is een duidelijk beeld te geven van de politiestijlen die worden gebruikt tijdens interventies door politieagenten met het uitgaanspubliek in de Enschedese binnenstad. Hierbij gaat het om het verloop van het contact tussen de agent en het publiek en om de keuze van een politiestijl bij specifieke karakteristieken van het publiek. De vragen die ik wil beantwoorden zijn erop gericht om het contact tijdens een interventie te beschrijven en om een verband te zoeken tussen een politiestijl en een karakteristiek van het publiek. Het gaat dus om het verklaren van een politiestijl aan de hand van het publiek tijdens uitgaansnachten. Door de deelvragen te beantwoorden geef ik een beeld van het verloop van de interventies die plaatsvinden.

De keuze om dit onderzoek te doen tijdens uitgaansnachten in de Enschedese binnenstad is omdat de kans op interventies tijdens deze nachten het grootst is doordat er tijdens deze nachten veel publiek aanwezig is.

Deze scriptie zal een bijdrage leveren aan de kennis van het optreden van de Twentse politie en aan de bestaande politieliteratuur, omdat het een beeld geeft van het handelen van agenten met betrekking tot specifieke karakteristieken van publiek en van de eventuele consequenties van de gebruikte politiestijl. De bevindingen zouden kunnen zijn dat de Twentse politie in Enschede meer bewust wordt van het optreden tijdens uitgaansnachten.

Conclusie

Het is belangrijk om te onderzoeken op welke manier interventies verlopen tussen politie en publiek tijdens uitgaansnachten om een beeld te geven van uitgaansoverlast. Door middel van de hoofd- en deelvragen wordt geprobeerd een beeld te schetsen van interventies. Daar waar de uitkomsten nog niet volledig te voorspellen zijn kan dit onderzoek een bijdrage leveren aan de politieliteratuur.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader: concepten en operationalisatie van concepten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de concepten die worden gebruikt in dit onderzoek. Hoe wordt politiecultuur door de verschillende auteurs gezien en hoe wordt een politiecultuur gevormd? Wetenschappelijke theorievorming door auteurs zoals Punch, Campeau en Terpstra wordt gebruikt om de begrippen politiecultuur en politiestijlen te definiëren. Daarnaast worden de verschillende karakteristieken en samenstellingen van het publiek besproken aan de hand van eerdere onderzoeken gedaan door onder andere Abraham et al. (Abraham et al., 2007). Dit hoofdstuk zal inzicht geven in begrippen als politiecultuur en politiestijlen door deze te beschrijven en te conceptualiseren, zodat de begrippen kunnen worden gebruikt in het onderzoek.

2.1 Politiecultuur

Hoewel deze scriptie niet focust op de politiecultuur van de politie in Enschede is politiecultuur wel een begrip waar aandacht aan moet worden besteed. Dit omdat politiecultuur een rol speelt in het alledaags functioneren van politieagenten (Paoline, 2003). Politiecultuur kan worden gezien als ‘de verzameling van waarden, overtuigingen en gebruiken die politieagenten delen’ (Hulst, 2013). Sinds de jaren ‘70 is het begrip politiecultuur binnen de politieliteratuur steeds meer beschreven en onderzocht. Er werd gesproken over een cultuur binnen politiedepartementen en typologieën van individuele politieagenten (Campeau, 2015). De laatste jaren is er een verschuiving geweest binnen de literatuur wat betreft de kenmerken van een politiecultuur. Nu wordt politiecultuur gezien als een middel waarop mensen kunnen vertrouwen in situaties die ze in het alledaagse leven tegenkomen (Campeau, 2015) – of in het geval van politieagenten, situaties die ze tegenkomen tijdens hun dienst. In dit onderzoek spelen die situaties, ook wel interventies genaamd, zich af tijdens uitgaansnachten in Enschede.

Tijdens de eerste onderzoeken in de jaren ‘70 werd politiecultuur nog getypeerd door cynisme, wij-zij denken, solidariteit, geloof in de eigen moraliteit, waardevol mannenwerk en vertrouwen op gezond verstand (Cain, 1973; Fijnaut, Muller, Rosenthal, & Torre, 2007; Punch, 1979); nu worden er andere aspecten van politiecultuur gebruikt om het handelen van politieagenten in te delen. Overigens betekent dat niet dat de zojuist genoemde aspecten volledig verdwenen zijn (Loftus, 2010). Voortbouwend op het werk van Punch zijn er nieuwe onderzoeken gekomen die door middel van observaties en interviews een beeld schetsen van de politiecultuur. Bij sommige van deze onderzoeken wordt er gelet op het handelen van individuele politieagenten: men onderscheidt verschillende politiestijlen die een onderdeel vormen van de politiecultuur. Hoewel politiecultuur kan worden bestudeerd door te kijken naar de normen en waarden die ten grondslag liggen aan het handelen van de politieagenten, kan er ook worden gekeken naar het handelen van politieagenten als gevolg van de omgeving. Zoals eerder gesteld kan politiecultuur worden gezien als middel om met situaties om te gaan (Campeau, 2015). Deze manier van omgaan met bepaald publiek kan weer worden onderverdeeld in bepaalde stijlen van handelen, hetgeen in de volgende paragraaf wordt behandeld.

Er kan dus worden gezegd dat het begrip politiecultuur binnen de politieliteratuur niet altijd hetzelfde wordt gedefinieerd. Waar sommige auteurs (Hulst, 2013) politiecultuur zien als de normen en waarden die politieagenten hebben, zien andere auteurs (Paoline, 2003) politiecultuur als iets wat deze normen en waarden geeft: de oorzaak en gevolg-relatie is omgedraaid. Politiecultuur wordt door enkele auteurs (Paoline, 2003) gezien als iets dat ontstaan is door de eisen van het politiewerk en wordt generatie op generatie overgedragen. Politiecultuur kan worden gezien als iets dat constant is over tijd en plaats. Hiermee wordt bedoeld dat de politiecultuur hetzelfde is in elke politieorganisatie op elk moment. Andere auteurs (Sklansky, 2005; Skolnick, 2008) zeggen dat politiecultuur helemaal niet zo statisch en homogeen is. Ze leveren kritiek door te stellen dat politiecultuur steeds verandert. (Campeau, 2015) beschrijft dat auteurs het onderling niet eens zijn in hoeverre deze zou veranderen. Sommige auteurs (Loftus, 2010; Waddington, 1999) stellen dat de orthodoxe politiecultuur nog steeds aanwezig is en andere auteurs (Terpstra, 2008) zeggen dat de kenmerken van deze orthodoxe politiecultuur, zoals ‘politiewerk is mannenwerk’, verdwenen of veranderd zijn. Ten slotte bestaan er verschillende typering van politiestijlen, zoals beschreven door (Paoline, 2001; Terpstra, 2008; Torre, 1999). Terpstra (Terpstra, 2008) zal worden gebruikt in dit onderzoek vanwege de praktische bruikbaarheid en de goede onderbouwing van de verschillende politiestijlen.

2.2 Politiestijlen

Voor de eerste deelvraag en uiteindelijk de hoofdvraag is het belangrijk om een onderscheid te maken tussen verschillende politiestijlen waarin de interventies van politieagenten onder zijn te verdelen. Deze typologie is gebaseerd op de typologie die is gemaakt door Terpstra uit zijn werk ‘Wijkagenten en hun dagelijks werk’ (Terpstra, 2008). Doordat de typologie van Terpstra is gebruikt voor het gebiedsgebonden werk van wijkagenten, zijn de politiestijlen aangepast zodat deze bruikbaar zijn bij het beschrijven van politieagenten tijdens hun werk in de binnenstad van Enschede tijdens uitgaansnachten. Dit met behulp van onder andere Waddington (Waddington, 1999), Van der Torre (Torre, 1999) en andere auteurs die hierover hebben geschreven,

Er zijn vier verschillende politiestijlen die van elkaar te onderscheiden zijn. Binnen deze vier categorieën zijn er twee variabelen waarbinnen een interventie van een politieagent kan variëren. Voor deze twee variabelen is gekozen omdat deze twee tegenover elkaar staan en er hierdoor een schaal is gemaakt waarbinnen die politieagent zich kan bevinden.

De eerste variabele is ordehandhavend-repressief tegenover niet ordehandhavend-repressief. Ordehandhavend-repressief wordt gekenmerkt door een harde aanpak tegenover het publiek door politieagenten. De keuze vanuit agenten om deze politiestijl te kiezen kan zijn dat agenten de crime-fighter-rol erg belangrijk vinden als taak van de politie. Uit de politieliteratuur blijkt dat de politie een ineffectieve crime-fighter is en het publiek dit niet van de politie verwacht (Waddington, 1999).

Om kenmerken te verbinden aan de twee zijden van de variabelen wordt er gekeken naar repressieve middelen. Repressieve middelen kunnen zijn: het geven van een boete; gebruik van geweld; aanhouden van een persoon of groep. Geweld wordt niet vaak gebruikt door politieagenten tijdens interventies (Waddington, 1999) en zal dus volledig aan de kant van

ordehandhavend-repressief vallen. Een waarschuwing zal daarentegen juist aan de andere kant van ordehandhavend-repressief vallen, omdat een waarschuwing geen verdere gevolgen heeft.

Ordehandhavend-repressief	Niet-ordehandhavend-repressief
<ul style="list-style-type: none"> • Geweld 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen maatregel
<ul style="list-style-type: none"> • Aanhouding 	<ul style="list-style-type: none"> • Waarschuwing
<ul style="list-style-type: none"> • Fouillering 	<ul style="list-style-type: none"> • Vragen naar legitimatie (bij staande houden)
<ul style="list-style-type: none"> • Boete 	

Voor deze repressiemiddelen is gekozen omdat ik verwacht dat dit de meest voorkomende repressiemiddelen zijn die zullen worden gebruikt bij interventies in de binnenstad van Enschede. De verdeling van deze middelen is gebaseerd op het werk van Fijnaut, Rosenthal, Muller en Van der Torre (Fijnaut et al., 2007). Staande houden gaat altijd vooraf aan fouillering (Fijnaut et al., 2007) en daarom wordt staande houden (en naar legitimatie vragen) aan de niet-ordehandhavende-repressieve kant en fouillering aan de ordehandhavende-repressieve kant. Overigens kan het ook zijn dat een interventie begint aan de niet-ordehandhavende-repressieve kant en in de verloop van het contact meer repressieve middelen worden gebruikt.

De andere variabele op basis waarvan politiestijl en kunnen worden onderscheiden is de tegenstelling tussen communicatief en instrumenteel. Deze variabele gaat vooral over het contact tijdens een interventie tussen de agent en de burger(s) en niet over het gebruik van middelen tijdens een interventie. Wanneer een agent tegenover een burger een meer communicatieve stijl heeft, betekent dit een andere houding van de agent tijdens de interventie dan wanneer de agent een instrumentele houding aanneemt. Wanneer de communicatieve stijl wordt gebruikt zal de agent proberen door middel van praten het probleem tijdens de interventie op te lossen en de burger als een gelijke zien. De nabijheid is dan belangrijk (Terpstra, 2008). Bij een instrumentele stijl is er sprake van een wij-zij denken. De agent wordt gekenmerkt door afstandelijkheid tegenover de burger en zal meteen ter zake komen tijdens een interventie. Het streven naar een snelle en functionele oplossing is het doel (Terpstra, 2008). De communicatieve en instrumentele stijl zijn als volgt tegenover elkaar gezet. Hierbij is gebruik gemaakt van de verdeling die door Terpstra is opgesteld (Terpstra, 2008). Deze is aangepast op een manier zodat deze niet alleen toepasbaar is op wijkagenten, maar ook op agenten tijdens hun werk in de binnenstad tijdens uitgaansnachten.

Communicatief	Instrumenteel
<ul style="list-style-type: none"> • Voeren van een gesprek 	<ul style="list-style-type: none"> • Geven van bevelen/aanwijzingen
<ul style="list-style-type: none"> • Nabijheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Afstandelijkheid
<ul style="list-style-type: none"> • Langer durende interventie 	<ul style="list-style-type: none"> • Snelle/korte functionele interventie
<ul style="list-style-type: none"> • Contact met burger is belangrijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Contact met mede-agent is belangrijk

Deze twee tabellen kunnen overlappen en daarmee kom ik tot de volgende indeling van verschillende politiestijlen. Terpstra heeft een duidelijke onderbouwing van de gekozen stijlen, die is gebaseerd op een observatieonderzoek en dus in de praktijk is herkend. De (niet)-ordehandhavende-repressieve politiestijl kenmerken zijn gericht op het handelen van de politieagenten, de instrumenteel/communicatieve politiestijlkenmerken zijn gericht op het contact tijdens de interventie.

	Communicatief	Instrumenteel
Niet-Ordehandhavend-repressief	Politiestijl 1 Wordt gekenmerkt door weinig tot geen repressieve middelen en focust op het voeren van een gesprek tijdens de interventie.	Politiestijl 2 Wordt gekenmerkt door weinig tot geen repressieve middelen en focust op een snelle en functionele interventie.
Ordehandhavend-repressief	Politiestijl 3 Wordt gekenmerkt door repressieve middelen, maar probeert tijdens de interventie ook de nabijheid te benadrukken en met behulp van een gesprek zichzelf duidelijk te maken.	Politiestijl 4 Wordt gekenmerkt door repressieve middelen en de interventie wordt op een snelle en functionele manier uitgevoerd. De agent heeft een afstandelijke houding.

Een verandering van politiestijl in de loop van het contact kan worden gekenmerkt door een verschuiving op één van de twee tegenstellingen, of allebei (bijvoorbeeld een verschuiving van politiestijl 1 naar politiestijl 4). Tijdens een interventie kan bijvoorbeeld politiestijl 1 worden herkend aan het begin van het contact, maar tijdens de interventie kan deze verschuiven naar politiestijl 2 of 3 en zelfs wanneer deze stijl volledig verandert naar politiestijl 4. Dit hangt af van de eerdergenoemde kenmerken (communicatief, instrumenteel, (niet)-ordehandhavend-repressief) die te herkennen zijn tijdens een interventie.

De reactie van burgers tijdens een interventie als gevolg van een gekozen politiestijl is de volgende variabele die wordt gebruikt. De politie heeft de laatste jaren een verandering door moeten gaan in hun publieke optreden door de vergrote verantwoording en zichtbaarheid van politieoptreden (Campeau, 2015). Politieoptreden wordt nauwlettender in de gaten gehouden wat betreft legitimiteit van hun optreden. Dit komt doordat agenten meer zichtbaar zijn door camerasurveillance en sociale media (Campeau, 2015). Politieagenten en burgers weten dit en zullen zich daarom aanpassen aan elkaar en de omgeving. Om de reactie van burgers in te delen is er gekozen voor een tweeledige variabele. Dit is gebaseerd op passages uit eerdergenoemde onderzoeken van onder andere Punch en Abraham e.a. (Abraham et al., 2007; Punch, 1979). De twee stijlen waaronder een burger kan vallen zijn:

Stijl 1: Meegaand	Stijl 2: Tegen afzetten
Meegaan met de beslissing/adviezen etc. van de politie. Meewerken.	Afzetten tegen de beslissing/advies etc. van de politie. Niet meewerken.

Ook hier kan de reactie van de burger van stijl 1 naar stijl 2 gaan en andersom als reactie op de gekozen politiestijl tijdens een interventie.

2.3 Karakteristieken en samenstelling publiek

2.3.1 Etnische achtergrond

Tijdens het onderzoek wordt er gezocht naar een relatie tussen de politiestijlen en verschillende soorten karakteristieken/samenstellingen van het publiek. De eerste karakteristiek is de etnische achtergrond van het publiek. Voor deze karakteristiek is gekozen omdat deze observeerbaar is tijdens uitgaansnachten.

Sinds 1980 is er meer aandacht gekomen voor allochtone bevolkingsgroepen (jongeren). Dit komt onder andere door meer rechts-extremistische partijen (Neel, 2014) die zich afzetten tegen deze etnische groepen. Uit een onderzoek naar het uitgaansleven in Den Haag komt naar voren dat allochtone jongeren vaker aan de deur van kroegen en discotheken worden geweigerd dan autochtone jongeren (Komen & Schram, 2006). Het oordeel om iemand toe te laten is gebaseerd op de uiterlijke kenmerken van een bepaalde etniciteit. Hieruit blijkt dat allochtone jongeren een andere behandeling krijgen dan autochtone jongeren met een westers uiterlijk (Komen & Schram, 2006). Dit staat ook wel bekend als ‘ethnic profiling’ (Schutter & Ringelheim, 2008).

Uit statistieken blijkt dat allochtone jongeren (18-24 jaar) vaker worden verdacht van criminaliteit (8%) dan autochtone jongeren. Het gaat vooral om niet-westerse allochtonen zoals Marokkaanse en Antilliaanse jongeren (CBS, 2005). Het verwachtingspatroon is dat niet-westerse allochtone jongeren vaker overtredingen begaan dan autochtone jongeren of westerse allochtonen.

Om te kijken of politieagenten hun politiestijl aanpassen aan dit verwachtingspatroon, wat het gebruik inhoudt van een specifieke politiestijl bij deze groep, is er gebruik gemaakt van een tweedeling van publiek op basis van observeerbare kenmerken van beide groepen.

Etnische achtergrond op basis van uiterlijke kenmerken	
Kenmerk 1	Kenmerk 2
Autochtonen + westerse allochtonen (waarvan Duitse jongeren de grootste groep zullen zijn)	Niet-westerse allochtonen (getinte huidskleur)
Niet-westers uiterlijk	Westers uiterlijk

Het gaat er niet om of het ook daadwerkelijk terecht is dat deze jongeren vaker of minder vaak worden aangesproken, maar of een bepaalde politiestijl vaker bij één van de groepen

wordt gebruikt en wat voor consequenties dit heeft voor de reactie van het publiek op de politiestijl tijdens de interventie.

2.3.2 Grootte van de groep

Het tweede kenmerk waarop gelet wordt is de grootte van de groep. Dit kenmerk is gekozen omdat het observeerbaar is en er een duidelijke verdeling voor te maken is. Wanneer er sprake is van een groep kan het voorkomen dat deze geen gehoor geeft aan een aanwijzing of bevel van de agenten. Ook kan het bij grotere groepen sneller leiden tot gezichtsverlies van de politie, omdat een grotere groep meer aandacht trekt en de politieagenten door meerdere mensen in de gaten worden gehouden (Abraham et al., 2007). Dit laatste kan ook komen door de eerder genoemde zichtbaarheid middels sociale media (Campeau, 2015), waarbij mensen binnen de groep opnames gaan maken van de interventie (Abraham et al., 2007). Ten slotte kunnen groepen, die zich verzamelen op straat tijdens uitgaansnachten, leiden tot meer incidenten (Abraham et al., 2007). Al deze factoren kunnen oorzaken zijn voor een keuze voor het gebruiken van een bepaalde politiestijl.

Er is onderscheid gemaakt in de grootte van groepen op basis van het aantal politieagenten tijdens surveillance. Omdat de politieagenten meestal in duo's surveilleren, wordt een groep pas als groep beschreven wanneer deze in de meerderheid zijn tegenover de politieagenten.

De volgende tweedeling wordt gebruikt:

Grootte van groep	
Kenmerk 1	Kenmerk 2
1 of 2 personen	3 personen of meer

Conclusie

Politiecultuur is een begrip dat in meerdere wetenschappelijke theorieën wordt geanalyseerd en besproken. Politiecultuur vormt een leidraad voor het verklaren van het handelen van politieagenten. Politiestijlen zijn binnen de politiecultuur het belangrijkste voor dit onderzoek omdat deze gebruikt worden om het handelen van agenten te categoriseren en te beschrijven. De theorieën over ethnic profiling en vooroordelen van de politie tegenover bepaalde etnische groepen bevestigen dat hier sprake van kan zien tijdens het politiewerk. Wat betreft de samenstelling van het publiek is het van belang om te kijken naar welke invloed sociale media en de personen binnen een groep op een groep hebben om een politiestijl te kunnen verklaren. Ten slotte is er in dit hoofdstuk naar voren gekomen dat de verschillende theorieën met betrekking tot politiecultuur en politiestijlen het niet over elk aspect eens zijn en dat er een discrepantie bestaat over de invloed van deze begrippen op het politiewerk.

Hoofdstuk 3: Methode van data-analyse en dataverzameling

In dit hoofdstuk wordt de methodologie van het onderzoek besproken alsmede de methode van data-analyse. Hierbij hoort ook de operationalisatie van de begrippen zodat deze tijdens de observatienachten kunnen worden herkend. In dit hoofdstuk wordt duidelijk gemaakt wat de voordelen zijn van deze dataverzamelingsmethode en waarom deze manier van onderzoek past bij de gewenste data.

3.1 Onderzoeksontwerp

Voor het onderzoek wordt er gebruik gemaakt van een niet-participerende observatiestudie (Flick, 2009). Deze methode is gekozen omdat de data die uit de observaties worden verkregen tijdens uitgaansnachten in Enschede de deelvragen en onderzoeksvraag mede kunnen beantwoorden. Er is sprake van een niet-participerende observatie omdat de onderzoeksobjecten niet worden beïnvloed tijdens de observatie (Flick, 2009). Deze manier van onderzoek is belangrijk voor de betrouwbaarheid van het onderzoek, omdat de politieagenten hun interventies uitvoeren zoals ze deze gewoonlijk zouden doen. Er is geen sprake van willekeurige selectie, omdat specifieke momenten zijn uitgezocht voor de interventies die worden geanalyseerd en beschreven tijdens de observaties. De agenten zelf zijn wel willekeurig geselecteerd.

3.2 Methode van data-analyse

Voor de dataverzameling wordt er gebruikt gemaakt van de operationalisatie van de concepten zoals gedaan in hoofdstuk 2. Op de volgende kenmerken en stijlen wordt gelet:

Politiestijl

	Communicatief	Instrumenteel
Niet-Ordehandhavend-repressief	Politiestijl 1 Wordt gekenmerkt door weinig tot geen repressieve middelen en focust op het voeren van een gesprek tijdens de interventie.	Politiestijl 2 Wordt gekenmerkt door weinig tot geen repressieve middelen en focust op een snelle en functionele interventie.
Ordehandhavend-repressief	Politiestijl 3 Wordt gekenmerkt door repressieve middelen, maar probeert tijdens de interventie ook de nabijheid te benadrukken en met behulp van een gesprek zichzelf duidelijk te maken.	Politiestijl 4 Wordt gekenmerkt door repressieve middelen en de interventie wordt op een snelle en functionele manier uitgevoerd. De agent heeft een afstandelijke houding.

Reactie burger

Stijl 1: Meegaand	Stijl 2: Tegen afzetten
Meegaan met de beslissing/adviezen etc. van de politie. Meewerken.	Afzetten tegen de beslissing/advies etc. van de politie. Niet meewerken.

Karakteristiek publiek

Etnische achtergrond op basis van uiterlijke kenmerken	
Kenmerk 1 A	Kenmerk 1 B
Autochtonen + westerse allochtonen (waarvan Duitse jongeren de grootste groep zullen zijn) Niet-westers uiterlijk	Niet-westerse allochtonen (getinte huidskleur) Westers uiterlijk

Samenstelling publiek

Grootte van groep	
Kenmerk 2 A	Kenmerk 2 B
1 of 2 personen	3 personen of meer

Om het verloop van het contact weer te geven is er een begin- en eindsituatie van het contact. De beginsituatie is het eerste contact tussen agenten en het publiek. Het tweede moment om de stijl te noteren is aan het einde van het contact tussen agenten en het publiek. Zoals in hoofdstuk 2 is gesteld kan een stijl al tijdens het contact veranderen. Er is toch gekozen voor het laatste contact, omdat het een duidelijker punt is tijdens de interventie. Aantekeningen worden gemaakt om de kenmerken van de stijlverandering van agenten en het publiek te verduidelijken. In het observatieformulier is dit weergegeven door twee keer de politiestijl en reactie van burger te noteren. Allereerst aan het begin van het formulier voor het eerste contact en aan het einde van het formulier voor het laatste contact. Dit is op deze manier gedaan om zo efficiënt en snel mogelijk aantekeningen te maken tijdens de verschillende interventies. Aan het einde van alle observaties geeft dit formulier de basis voor de data-analyse voor de beantwoording van de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag.

Het noteren van de politiestijlen op het observatieformulier wordt gebruikt voor de beantwoording van deelvraag 1:

Welke politiestijlen zijn er te herkennen bij interventies tijdens uitgaansnachten in de binnenstad van Enschede?

Het noteren van politiestijlen, aantal burgers tijdens de interventie en de schatting van de etnische achtergrond wordt gebruikt voor beantwoording van deelvraag 2:

Welke politiestijlen worden gebruikt bij welke karakteristieken en samenstelling van het publiek?

Het noteren van politiestijlen en reactie van burgers wordt gebruikt voor de beantwoording van deelvraag 3:

Hoe past de politie zich aan tijdens een interventie en wat is de reactie van het publiek daarop?

Uiteindelijk leidt de beantwoording van de deelvragen tot een antwoord op de hoofdvraag. Het formulier dat gebruikt wordt tijdens de observaties en voor de data-analyse staat in de bijlage. Hierbij wordt aangekruist wat van toepassing is op de betreffende interventie. Vragen/antwoorden van agenten en andere informatie die duidt op een bepaalde politiestijlkeuze of keuze van type interventie tegenover een soort publiek wordt ook op dit formulier vermeld.

3.2 Data-verzameling

Zoals vermeld bij het onderzoeksontwerp wordt dit onderzoek uitgevoerd als een observatieonderzoek. Voor deze manier van data verzamelen is gekozen omdat alleen zo het handelen van politieagenten objectief kan worden beschreven. Door middel van observatieonderzoek kan er worden uitgezocht hoe het handelen van politieagenten in de praktijk plaatsvindt. Hierdoor wordt de data niet alleen gevormd door gesprekken, zoals bij interviews wel sprake is, maar wordt de data ook gevormd door bijvoorbeeld lichaamstaal en sfeerimpressies (Flick, 2009). Het geeft een compleet beeld van de uitgaansnachten tijdens de observaties. Om een bepaalde politiestijl te kunnen herkennen is al deze informatie nodig. Deze manier van data verzamelen heeft ook voordelen wanneer er eventuele onduidelijkheden zijn. Bij het observeren kunnen er achteraf vragen worden gesteld om bepaalde interventies of interacties te verduidelijken.

De data komt van 3 observaties die plaatsvinden op een vrijdagnacht en twee zaterdagavonden in de binnenstad van Enschede. Dit gebeurt op deze dagen omdat er tijdens deze nachten veel publiek aanwezig is in de binnenstad van Enschede. Het is belangrijk voor het onderzoek om zoveel mogelijk data te verzamelen om de betrouwbaarheid te vergroten. De eenheden van het onderzoek zijn interventies/interacties die worden uitgevoerd door de politieagenten die worden geobserveerd tijdens deze uitgaansnachten.

De hoeveelheid data die wordt verzameld hangt af van de hoeveelheid interventies en interacties die plaatsvinden tijdens een observatienacht. De omgeving ('setting') waarbinnen het onderzoek plaatsvindt is de binnenstad van Enschede tijdens één vrijdag- en twee zaterdagavonden (uitgaansnachten).

Tijdens de observaties in de binnenstad is er sprake van het volgen van agenten op een kleine afstand. Hierdoor is vragen stellen mogelijk. Het is niet altijd mogelijk om de interventies van agenten met het publiek te verstaan en te noteren doordat het niet altijd mogelijk is om op zo'n kleine afstand te staan, in verband met veiligheid en privacy. De agenten weten af van het onderzoek maar niet van de specifieke inhoud van het onderzoek ter voorkoming van een bias. Niet alle gesprekken zijn opgenomen in de observatieformulieren. Bij deze gesprekken is er sprake van een interactie en niet van een interventie.

Conclusie

Om de gewenste data te krijgen is eerst een formulier opgesteld om de observaties te kunnen vastleggen voor de latere data-analyse. De observaties vinden plaats in de binnenstad van Enschede tijdens uitgaansnachten waarbij twee agenten op een afstand zullen worden gevolgd. Bij interventies en interacties wordt er aangekruist op het formulier wat van

toepassing is. Daarnaast worden gesprekken en andere opvallendheden genoteerd op het formulier. Vervolgens worden deze formulieren en extra aantekeningen als leidraad gebruikt voor de uiteindelijke data-analyse en beantwoording van de hoofdvragen. De hoeveelheid data hangt af van de hoeveelheid interventies en interacties tijdens de observaties.

Hoofdstuk 4: Data analyse: Politiestijlen

In de volgende drie hoofdstukken wordt ingegaan op de data die zijn verzameld tijdens de observatienachten in de binnenstad van Enschede. De data-analyse gebeurt aan de hand van de deelvragen die geformuleerd zijn in hoofdstuk 1. De data-analyse en resultaten zijn gevormd door de observaties van agenten, door gesprekken met agenten en de communicatie tussen agenten en publiek tijdens de interacties en interventies. Door middel van de data-analyse kan de hoofdvraag in hoofdstuk 7 worden beantwoord.

De eerste deelvraag is: *‘Welke politiestijlen zijn er te herkennen bij interventies tijdens uitgaansnachten in de binnenstad van Enschede’*. Aan de hand van formulieren is tijdens elke interventie aangegeven van welke politiestijl er sprake is. Tijdens deze interventies en interacties is er een onderscheid gemaakt tussen eerste en tweede contact met betrekking tot de politiestijl. Voor een beter overzicht van de verschillende interacties en interventies zijn de citaten genummerd in hoofdstukken 4, 5 en 6. Door middel van het analyseren van de observaties wordt er geprobeerd om een beeld te geven van hoe het contact verloopt tussen agenten en het publiek. In dit hoofdstuk wordt gekeken naar welke politiestijlen aanwezig zijn tijdens het eerste en laatste contact. Welke politiestijl wordt het vaakst gebruikt en in welke situaties wordt deze gebruikt? Ook wordt er gekeken welke combinatie van politiestijlen het vaakst te herkennen zijn. Door middel van deze analyse kan er vervolgens worden gekeken waarin deze observaties overeenkomen en/of er verschillen zijn met de theorieën zoals beschreven in hoofdstuk 2.

4.1 Eerste contact

Tijdens de observaties is opgevallen dat de interacties/interventies tijdens het eerste contact met name communicatief verliepen. Er wordt in eerste instantie rustig gesproken met het publiek (zowel groep als individu). Het gesprek tussen agenten en het publiek wordt gekenmerkt door een rustige en beleefde houding van de agenten. Er is meestal sprake van een rustige sfeer, ongeacht wat de reactie van het publiek is. Bij 9 keer van de 15 interacties/interventies is er sprake van deze communicatieve stijl. Een verklaring van deze stijl is te vinden in een verklaring van één van de agenten: “Ik praat altijd veel met personen, deze personen zullen dan minder snel wat doen en ook kunnen ze later misschien van nut zijn, als er wel wat gebeurt.” [interactie 1] Dit citaat geeft aan dat er over nagedacht is om op deze manier het gesprek in te gaan. Dit betekent dat er niet alleen bij interventies die nodig zijn op een communicatieve manier zal worden gecommuniceerd, maar ook tijdens interacties met het publiek waarbij er geen sprake is van een incident.

Tijdens de observaties is dit opgevallen doordat het publiek veelal wordt aangesproken en begroet op een open manier: zoals “hallo” en “hoe is de nacht”. Dit wordt meestal ook beantwoord met een “hallo” en “het gaat goed” of iets in die richting. Met name met portiers wordt er een lang gesprek gevoerd over de avond, bijvoorbeeld met de vraag “is het een rustige avond?”. Voor bekenden (zowel positief als negatief bekend) namen de agenten de tijd om een praatje te maken. Een voorbeeld is tijdens de tweede observatienacht waarbij een individu een gesprek begon met de agenten en de agenten hier ook op ingingen, ook al was er geen sprake van een probleem of een verzoek. Dat de agenten in eerste instantie op een communicatieve manier in het gesprek gaan wordt verduidelijkt door het volgende wat de

agent gezegd heeft: “Ik probeer het altijd rustig te houden op zo’n avond en ik zal dus niet te veel ingrijpen als dat niet echt nodig is” [interactie 1]. Deze communicatieve stijl komt ook naar voren bij de interacties waarbij er met personen een grapje wordt gemaakt en dat er op een open en communicatieve manier gereageerd wordt op reacties vanuit het publiek wanneer er geen sprake is van een incident.

De instrumentele stijl wordt ook gebruikt tijdens interacties en interventies door de agenten. In 6 van de 15 interventies/interacties is er sprake geweest van een instrumentele stijl. Deze stijl is niet alleen aanwezig bij incidenten, maar ook bij vragen vanuit het publiek aan de agenten. De instrumentele stijl is vooral te vinden bij kleine overtredingen door het publiek, hierbij is bijvoorbeeld sprake van alcoholische drank (bier) of glas op straat. Bij deze incidenten is er geen tijd voor een uitgebreid gesprek. De persoon wordt meteen aangesproken met een soort van bevel “Kan je dat even weggooien?” of “Zou je weer naar binnen gaan of op terras willen staan met het glas?”. Hier is sprake van een kort en functioneel gesprek, waarbij er iets van het publiek verlangd wordt en deze het ook meteen moet uitvoeren. Er is hier dan ook geen enkele keer sprake geweest van een lang gesprek.

Een ander voorbeeld waarbij de instrumentele politiestijl werd gebruikt, vond plaats tijdens de derde observatienacht. Een groep bevond zich in een steeg. De agenten merkten de groep op en liepen er naar toe. Vervolgens vroegen ze aan de personen binnen de groep wat er aan de hand was. Na een kort gesprek bleek dat er niks aan de hand was en liepen de agenten ook meteen weer weg [interactie 2]. Als laatste wordt de instrumentele stijl gebruikt wanneer meerdere personen uit het publiek wat van de agenten willen. Ze verlangen van de agenten dat er wat wordt uitgelegd of dat de agenten zich moeten verantwoorden. Deze gesprekken duren met name lang doordat het publiek door blijft vragen tot ze het gewenste antwoord hebben (wat ze niet krijgen). Een voorbeeld van zo’n gesprek is dat een persoon zijn ID-kaart terug wilde die was gevorderd door een portier omdat de foto op de ID-kaart niet klopte met de persoon die de ID-kaart in bezit had en daarmee de club binnen wilde (waarschijnlijk vanwege de leeftijdsgrens). De vraag was of portiers en agenten dat wel mochten doen en de persoon wilde de ID-kaart terug. Na een eerste keer uitgelegd hebben dat hij zijn ID-kaart maandag kon ophalen, dat zij (de twee agenten) deze niet in bezit hadden en dat de portier dat mocht doen, bleven de personen doorvragen. De agenten werden hierdoor steeds meer kortaf en hadden geen zin om elke keer de vraag te beantwoorden [interactie 3]. Een tweede voorbeeld was toen een jongen werd geduwd in de kroeg en een andere jongen vroeg of de politie daar niet wat aan moest doen. Deze personen bleven doorvragen en de agenten hadden al geantwoord dat zij niet zomaar naar binnen mochten gaan. Uiteindelijk was de reactie van één van de agenten, na een lang gesprek en argumenten vanuit de kant van het publiek: ‘Jij legt het probleem nu bij mij, maar wat wil je nu eigenlijk van mij?’ [interactie 4]. Hieruit blijkt dat de agenten niet meer op een communicatieve manier communiceerden, maar de stijl verschoof naar een instrumentele stijl.

Tijdens het eerste contact bij interventies en interacties is er vooral sprake van een niet-ordehandhavende-repressieve politiestijl. In 12 van de 15 interacties/interventies is deze stijl gebruikt. Wat betreft repressieve middelen zei een agent: “In eerste instantie zal er niet snel een boete worden gegeven, er zal eerst een waarschuwing worden gegeven. Bovendien is een

boete ook erg duur.” [interactie 5]. De ordehandhavende-repressieve stijl wordt soms gebruikt bij kleine incidenten, zoals drank (bier) en glas op straat, zoals eerder beschreven. Hier moet de persoon de aanwijzingen van agenten meteen opvolgen. De ordehandhavende-repressieve stijl betekent in dit geval niet altijd dat er gebruik is gemaakt van repressieve middelen, maar wordt vooral gekenmerkt door de houding en taalgebruik van de agenten. De meest gebruikte combinatie van stijlen is communicatief in combinatie met niet-ordehandhavend-repressief. Deze combinatie kwam in 7 van de 15 gevallen door. Doordat de ordehandhavende-repressieve stijl weinig is gebruikt, is de andere meest geobserveerde combinatie instrumenteel samen met niet-ordehandhavend-repressief (5 keer).

Eerste contact

	Communicatief	Instrumenteel
Niet-Ordehandhavend-repressief	Politiestijl 1 7	Politiestijl 2 5
Ordehandhavend-repressief	Politiestijl 3 2	Politiestijl 4 1

4.2 Einde contact

Het tweede contact kent een andere verdeling van het gebruik van politiestijlen. Ook zijn er 4 interacties/interventies die zo kort duurden dat er geen ‘einde contact’ van is genoteerd. De communicatieve stijl wordt minder gebruikt, deze verschuift bij sommige interacties/interventies naar een instrumentele stijl. De instrumentele stijl wordt 5 keer gebruikt en de communicatieve stijl 6 keer. Deze verschuiving heeft te maken met de overtreding of de reactie van het publiek. De reactie van het publiek wordt in hoofdstuk 6 beschreven.

Er is een verschil tussen het aantal gebruikte politiestijlen wat betreft ordehandhavend-repressief en niet-ordehandhavend-repressief. In de loop van het contact is er een aantal keren een verschuiving van niet-ordehandhavend-repressief naar ordehandhavend-repressief. In het eerste contact is er maar 3 keer de politiestijl ordehandhavend-repressief gebruikt, bij het einde van het contact is er 7 keer de politiestijl ordehandhavend-repressief gebruikt. Dit verschil is te verklaren door de reactie van het publiek en de reden van de interventie/interactie. In één geval werd duidelijk dat er een overtreding was begaan (een gestolen fiets), waardoor de persoon in kwestie met repressieve middelen werd geconfronteerd, namelijk een aanhouding. Ook werd deze persoon vastgehouden [interactie 6]. In een ander geval werd een persoon meegenomen vanuit een club vanwege een ‘rode kaart’(deze persoon mocht geen uitgaansgelegenheden in als gevolg van de rode kaart) en werd daardoor aangehouden [interactie 7]. Hierdoor was er sprake van het gebruik van repressieve middelen. Bij beide is de verandering van stijl veroorzaakt door de aard van het delict, waardoor de agenten repressieve middelen gebruiken.

De meest geobserveerde combinatie, bij het laatste contact, is instrumenteel in combinatie met ordehandhavend-repressief, met 4 keer. De minst geobserveerde combinatie is instrumenteel in combinatie met niet-ordehandhavend-repressief. De andere twee combinaties zijn beide 3 keer geobserveerd.

Einde contact

	Communicatief	Instrumenteel
Niet-Ordehandhavend-repressief	Politiestijl 1 3	Politiestijl 2 1
Ordehandhavend-repressief	Politiestijl 3 3	Politiestijl 4 4

Zowel de observaties van het eerste contact als van het einde contact geven weer dat alle politiestijlen gebruikt worden tijdens de politieoptredens. Dit komt overeen met de studie van Terpstra (Terpstra, 2008), omdat in dat onderzoek er ook sprake is van het gebruik van alle vier de politiestijlen door agenten. Het komt niet volledig overeen omdat het gebruik van de ordehandhavende politiestijl volgens Terpstra voortkomt uit het idee dat dit perverse gevolgen heeft (Terpstra, 2008). Uit mijn observaties is gebleken dat de ordehandhavende-repressieve stijl alleen gebruikt wordt als die nodig wordt geacht.

Conclusie

Het contact tussen agenten en publiek verloopt meestal communicatief. De communicatieve politiestijl wordt door agenten als uitgangspunt gebruikt. Bij korte interventies wordt de instrumentele stijl vaker gebruikt. De combinatie communicatief en niet-ordehandhavend-repressief wordt het vaakst tijdens het eerste contact gebruikt. De ordehandhavende-repressieve politiestijl wordt alleen gebruikt wanneer deze nodig en gepast is.

Hoofdstuk 5: Data analyse: Politiestijlen in relatie tot karakteristieken en samenstelling van het publiek

In dit hoofdstuk vindt de data-analyse plaats van politiestijlen in relatie tot karakteristieken en samenstelling van het publiek. De tweede deelvraag heeft deze karakteristieken en samenstelling van het publiek als onderwerp.

De tweede deelvraag is: ‘*Welke politiestijlen worden gebruikt bij welke karakteristieken en samenstelling van het publiek?*’ Tijdens de observaties zijn de karakteristieken van het publiek: niet-westers uiterlijk en westers uiterlijk, en de samenstelling van het publiek: groep of individu (kan ook twee personen zijn) genoteerd. Deze twee variabelen zijn daarna vergeleken met die van de gebruikte politiestijl. Ook is er gebruik gemaakt van de opmerkingen die de agenten maakten ten opzichte van deze variabelen.

5.1 Etnische achtergrond

Wat betreft de etnische achtergrond van het publiek zijn er geen aanwijzingen gevonden tijdens de observaties die er op wijzen dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen een westers uiterlijk en een niet-westers uiterlijk. Ook zijn er geen opmerkingen gemaakt door de agenten die hier op wijzen en wordt dit niet als reden aangegeven waarom ze met een persoon willen praten of in de gaten houden. Tijdens de observaties zijn er 3 interacties/interventies geweest met een persoon met een niet-westers uiterlijk. Doordat dit zo weinig is kunnen er geen goede aannames worden gedaan en conclusies worden getrokken met betrekking tot de etnische achtergrond van het publiek en de gekozen politiestijl. Wat betreft het gebruik van repressieve middelen heeft een agent aangegeven bij een buitenlands persoon (Duitsland) dat hij de persoon geen boete zal geven, omdat wanneer de persoon niet uit Nederland komt, de persoon de boete contant moet betalen [interactie 8]. Dit, terwijl een ander persoon uit dezelfde groep eerder nog wel een boete kreeg voor dezelfde overtreding. De persoon die wel een boete kreeg had echter wel al meerdere waarschuwingen gekregen. De tweede persoon had deze waarschuwing zelf nog niet gekregen maar was zich er wel van bewust van dat die andere persoon dit kreeg en waarom. Hier is dus wel een afweging gemaakt wat betreft afkomst bij het toepassen van een repressief middel, maar is niet gekeken naar de etnische achtergrond van de persoon op basis van uiterlijke kenmerken. Tijdens de observaties wordt de politiestijl dus niet aangepast als gevolg van de etnische achtergrond (uiterlijk) van een persoon. Deze observaties komen daardoor niet overeen met de observaties en theorie van Komen & Schram (Komen & Schram, 2006), zij stelden dat er wel een verschil in behandeling is bij verschillende etnische achtergronden.

5.2 Grootte van groep

Tijdens de observaties is opgevallen dat de grootte van de groep van invloed is op het politieoptreden tijdens uitgaansnachten. Als eerste valt op dat een groep sneller aandacht trekt bij de agenten dan een individu. Een voorbeeld hiervan was een luidruchtige groep die verderop langs liep, de agenten waren meteen alert en zeiden ook dat ze “dat even in de gaten moesten houden” en “ze zouden er later naartoe gaan” [interactie 9]. Een ander voorbeeld van de impact van een groep op de alertheid van de politie is een interactie tijdens de eerste observatienacht. Hierbij stond een groep bij de politiebus in het centrum. De agenten waren meteen alert en liepen erop af. Één van deze twee agenten zei later dat “vooral

vrijgezellenfeest-groepen nogal eens overlast konden veroorzaken, zeker als ze vanuit een dorp kwamen” [interactie 10]. Er was tijdens deze interactie sprake van een vrijgezellenfeest-groep. Een laatste voorbeeld van een groep die de aandacht trok, was een groep in een steegje. Agenten besloten meteen om te gaan kijken wat er aan de hand was [interactie 2]. Dezelfde agent zei: “binnen groepen zwepen de mensen elkaar op en daarom kan er sneller wat gebeuren” [interactie 10]. Bij deze voorbeelden valt op dat een groep eerder opvalt en er snel wordt besloten om te gaan kijken of er iets aan de hand is.

Wat ook opvalt is dat deze extra alertheid van de politie bij groepen niet altijd resulteert in een instrumentele politiestijl. Bij een opstootje van een groep worden de betrokken personen eerst uit elkaar gehaald, soms met behulp van een ordehandhavende-repressieve aanpak, vervolgens wordt met elke individu apart gepraat. Tijdens dit gesprek wordt er gebruik gemaakt van een communicatieve stijl: er wordt gesproken over wat er precies aan de hand was en de persoon wordt gekalmeerd na het opstootje. Tijdens 6 van de 7 interventies met groepen werd deze communicatieve politiestijl gebruikt tijdens het eerste contact. Het verschil tussen het wel of niet gebruiken van de ordehandhavende-repressieve stijl hangt af van de agenten die de groep uit elkaar halen. Als er daarna meer agenten bij de interventie komen, dan gebruiken deze agenten de communicatieve stijl (tijdens deze observaties).

Tijdens het tweede contact met groepen wordt meestal de communicatieve stijl gebruikt. Uitzonderingen hierbij zijn wanneer de groep niet mee wil werken, dit wordt verder behandeld in het volgende hoofdstuk.

Een voorbeeld van een conflict waarbij gebruik gemaakt werd van een ordehandhavende-repressieve stijl en een communicatief vervolg, is tijdens een interactie met een groep waarvan één groepslid een conflict had met een portier. De portier had deze persoon vastgehouden op de grond. De agent nam het over van de portier en hield deze persoon vast op de grond. Uiteindelijk werd de persoon vastgehouden op de plek waar het gebeurde en werd er met de overige aanwezigen (3 personen) gepraat, na een lang gesprek werd het conflict opgelost en werd de persoon weer ontdaan van de handboeien en mocht iedereen weer weggaan [interactie 11]. Tijdens deze interventie namen de agenten continu de tijd om te praten en het conflict te verhelderen (een communicatieve stijl), maar ook werd er gebruik gemaakt van een ordehandhavende-repressieve stijl: de persoon werd vastgehouden.

In tegenstelling tot groepen vallen individuen veel minder op en dus wordt er niet snel een individu (of twee personen) aangesproken. Een individu wordt meestal alleen aangesproken aan de hand van een melding of aan de hand van een duidelijk vergrijp/overtreding (bijvoorbeeld alcoholische drank of glas in de hand op straat). Bij deze interventies en interacties wordt minder snel een communicatieve stijl gehanteerd. Het gesprek is eerder kort en functioneel en daarmee dus instrumenteel. Dit gebeurt in 5 van de 9 interventies met individuen (of twee personen). Dat dit aantal hoog lijkt komt doordat binnen die negen observaties ook interacties zijn genoteerd. Hierbij was geen actie vereist, maar was alleen sprake van een gesprek. Tussen het gebruik van een ordehandhavende-repressieve stijl en een niet-ordehandhavende-repressieve stijl bij individuen is geen duidelijk verschil te herkennen. Deze observaties komen overeen met de theorie van Abraham et.al. (Abraham et al., 2007), een grotere groep trekt meer aandacht bij agenten.

Conclusie

De etnische achtergrond is niet van invloed op de keuze van een bepaalde politiestijl. Er zijn geen aanwijzingen te vinden in de gesprekken van de agenten die wijzen op een speciale manier van handelen tegenover personen met een westers of niet-westers uiterlijk. Wat betreft de grootte van een groep en politieoptreden is er wel een onderscheid te maken. Agenten hebben hierbij een specifieke wijze van handelen die gekenmerkt wordt door een communicatieve politiestijl tegenover de personen binnen een groep. Deze personen worden namelijk eerst (met al dan niet ordehandhavende en repressieve middelen) uit elkaar gehaald. Groepen trekken meer aandacht bij de agenten en dus zijn de agenten alerter wanneer ze een groep zien.

Hoofdstuk 6: Data-analyse: relatie tussen politiestijl en reactie van publiek

De relatie tussen politiestijl en reactie van het publiek werkt twee kanten op. Als eerste kan het publiek op een bepaalde manier reageren wanneer er een bepaalde politiestijl wordt gebruikt. Hierop kan de politie weer reageren met de keuze voor een specifieke politiestijl. Waarop het publiek weer op een bepaalde manier kan reageren tijdens het laatste contact. In dit hoofdstuk wordt deze wisselwerking tussen politiestijl en reactie van publiek beschreven.

De deelvraag die bij dit onderwerp hoort is de derde deelvraag: *‘Hoe past de politie zich aan tijdens een interventie en wat is de reactie van het publiek hierop?’*

De reactie van het publiek is onderverdeeld tussen meewerken en niet-meewerken (zie hoofdstuk 3). Tijdens de observaties is gebleken dat deze verdeling lastig is om te definiëren, omdat de politie uiteindelijk het laatste woord heeft en het publiek uiteindelijk altijd mee zal moeten werken. Wanneer het publiek uiteindelijk niet wil meewerken kan er namelijk gebruikt gemaakt worden van repressieve middelen. Het begrip niet-meewerken is hierdoor verruimd, dit houdt in dat excuses zoeken en protesteren tot niet-meewerken wordt gerekend.

6.1 Eerste contact: reactie publiek naar aanleiding van politiestijl

Tijdens de observaties is opgevallen dat wanneer de agenten gebruik maken van communicatieve politiestijl, het publiek vaak meewerkt. Dit houdt in dat het publiek mee gaat in het gesprek, niet boos of onrustig wordt en niet naar excuses zoekt. Dit gebeurt in 7 van de 9 gevallen waar gebruik gemaakt wordt van een communicatieve stijl. In 1 van de 2 gevallen waarbij dit niet het geval is, is er sprake van iemand binnen de groep die niet mee wilde werken. Een ander voorbeeld dat de persoon niet mee wilde werken was dat de persoon erg dronken was en daarom niet op een normale manier kon reageren. De persoon, in eerste instantie een bijstander, kon niet helemaal bevatten wat er aan de hand was met haar vriendin en reageerde hierdoor ook onverwachts en werkte niet mee [interactie 12]. In het andere geval (van de twee gevallen waarbij personen niet meewerkte met de politie) was de persoon zich bewust van de overtreding die was gemaakt en welke gevolgen die had (rode kaart en werd dus aangehouden). Desalniettemin was deze persoon alsnog aan het protesteren [interactie 7].

De instrumentele stijl heeft als reactie 5 van de 6 keer meewerken. Hierbij zitten echter ook kleine vergrijpen waarbij een kleine handeling van het publiek is vereist (3 keer). Bij die kleine vergrijpen wordt soms wel gezocht naar een excuus, maar tegelijkertijd werkt de persoon mee door de handeling te verrichten (bier of glas weggooiën). Bij de interventie waar niet werd meegewerkt, vond de persoon dat er niet genoeg voor hem werd gedaan en was de persoon verontwaardigd. Een verklaring voor het meewerken van het publiek als reactie op een instrumentele stijl is dat dit op een kalme en beleefde manier gebeurt. Er wordt niet gebruik gemaakt van een praatje, maar wel van een aanwijzing op een rustige manier. Ondanks de afstandelijkheid is er geen sprake van een vijandige afstandelijkheid. Door de rustige manier van omgaan reageert het publiek meestal op een rustige manier en dit heeft positieve gevolgen voor het verloop van de interventie.

De ordehandhavende-repressieve stijl is maar drie keer gebruikt tijdens het eerste contact en daarom is er niet een duidelijke relatie te vinden tussen reactie van het publiek en deze stijl.

Eerste contact: reactie publiek

	Communicatief	Instrumenteel
Meewerken	Politiestijl 1 7	Politiestijl 2 5
Niet meewerken	Politiestijl 3 2	Politiestijl 4 1

6.2 Politiestijl naar aanleiding van reactie publiek

Na de reactie van het publiek, meewerken of niet-meewerken, kunnen de agenten met een bepaalde stijl reageren.

Wanneer het publiek meewerkt tijdens een interventie/interactie, benaderen de agenten het publiek op een rustige manier. Er wordt gebruik gemaakt van een communicatieve politiestijl. Uit de observaties is gebleken dat wanneer het publiek niet mee wil werken, dus protesteert of op een andere manier moeilijk aan het doen is in de ogen van de agenten, de agenten in een aantal gevallen een instrumentele stijl gebruiken. Dit blijkt uit de kortere zinnen en een hardere toon vanuit de agenten. Ook volgt een duidelijkere waarschuwing. Soms gaat dit ook gepaard met enige ongeduldigheid vanuit de agenten. Ze hebben geen tijd meer voor een lang gesprek en er wordt meer afstandelijkheid gecreëerd door deze andere toon van communiceren [onder andere interactie 8]. Het andere kenmerk van de instrumentele politiestijl, meer aandacht voor de mede-agent, is ook te zien tijdens deze interventies. De agenten zonden zich af en praten vaker op een zachte toon met elkaar. Niet alleen tijdens interventies is hier sprake van, ook tijdens interacties waarbij het publiek op de politie stapt met een bepaalde klacht of een ‘verwijt’. Een voorbeeld van een interventie waarbij de communicatieve stijl in een instrumentele stijl veranderde door de houding van een persoon die niet mee wilde werken vond plaats tijdens een interactie met een persoon die verontwaardigd was dat de agenten hem verder niet echt konden helpen na een conflict tussen de persoon en een portier. De persoon pakte een blik bier, waarna de agent het bier pakte en weggooid. Even later pakte de persoon opnieuw een flesje bier. De agenten liepen naar hem toe en spraken de persoon op een nog hardere toon toe. Ze konden het flesje niet vinden, die had de persoon verstopt. Later kwamen ze erachter waar de persoon het flesje had verstopt toen de persoon het flesje weer had gepakt. De agenten pakten opnieuw het (verstopte) flesje en de persoon reageerde verontwaardigd over dat de agenten hem aanraakten om het flesje te pakken. Hieruit blijkt dat de persoon niet wilde meewerken [interactie 8]. De agenten reageerden hier niet positief op en gingen over op een steeds hardere instrumentele stijl. Wat uiteindelijk leidde tot het geven van een boete (en dus was er ook sprake van een ordehandhavende-repressieve stijl). De agent vertelde na deze interventie “deze persoon heeft ook gewoon een verkeerde houding, hij probeert uit te dagen” [interactie 8].

Een ander voorbeeld was tijdens een interventie die plaatsvond met een persoon die op een fiets fietste die hoogstwaarschijnlijk niet van hem was (een elektrische fiets). In eerste instantie begonnen de agenten met een communicatieve stijl. Nadat de persoon niet echt mee wilde werken door hun vragen niet duidelijk en oprecht te beantwoorden, verschoof de politiestijl al snel naar een instrumentele stijl. Zo vormden er groepjes van agenten die met elkaar stonden te praten en één á twee agenten die zich bezighielden met de persoon [interactie 6]. Deze persoon werd ook goed in de gaten gehouden. Een agente zei “je gaat

continu op zijn handen letten, waar gaan die heen” [interactie 6]. Bij een communicatieve stijl is deze vorm van alertheid vaak niet (duidelijk) aanwezig. Andere voorbeelden van een verschuiving van de stijl zijn eerder genoemde incidenten met de ID-kaart [interactie 3] en het conflict tussen twee personen binnen een club [interactie 4].

Een ordehandhavende-repressieve stijl vormt zich soms samen met de instrumentele stijl tijdens interventies. Het is niet duidelijk om de impact te beschrijven van de reactie van het publiek op deze twee typen stijlen (ordehandhavend-repressief en niet-ordehandhavend-repressief). Dit is moeilijk omdat uit de observaties is gebleken dat de keuze voor deze stijl met name bepaald wordt door het incident zelf. Daar waar het nodig en gepast is om een repressief middel te gebruiken zal dit worden gebruikt. Daar waar dit niet hoeft zal deze stijl niet worden toegepast.

Politiestijl naar aanleiding van reactie publiek

N.v.t.: 4

	Communicatief	Instrumenteel
Meewerken	Politiestijl 1 6	Politiestijl 2 1
Niet meewerken	Politiestijl 3 0	Politiestijl 4 4

6.3 Einde contact: reactie publiek naar aanleiding van gekozen politiestijl

Tijdens de observaties is opgevallen dat het laatste contact vaak ‘meewerken’ is. Het is niet duidelijk aan te wijzen dat dit het gevolg is van een gebruikte politiestijl. Het kan namelijk ook zijn dat dit komt door de autoriteit die de politie uitdraagt. Wel gebruiken de agenten deze autoriteit meer bij de instrumentele stijl. Ook als gevolg van het gebruik van de communicatieve stijl in het laatste contact is de reactie van het publiek meestal ‘meewerken’. Een interactie/interventie wordt net zo lang uitgevoerd tot het gewenste resultaat er is. Het gewenste resultaat vereist veelal meewerking van het publiek. Dus ongeacht welke stijl er wordt gebruikt, het publiek zal uiteindelijk moeten meewerken en anders is het gevolg het gebruik van een repressief middel. Het is tijdens de observaties vrij weinig (3 keer, waarvan 1 keer sprake was van een oplossing die veel tijd kostte waardoor het incident uiteindelijk positief was beëindigd) voorgekomen dat de interactie/interventie eindigt in een negatieve reactie van het publiek.

Reactie publiek naar aanleiding van politiestijl

	Communicatief	Instrumenteel
Meewerken	Politiestijl 1 5	Politiestijl 2 4
Niet meewerken	Politiestijl 3 1	Politiestijl 4 1

6.4 Andere opvallende zaken met betrekking tot politiestijl en reactie

In dit onderzoek staat de politiestijl centraal als oorzaak en gevolg van de reactie van het publiek. Ook is er gekeken naar de karakteristieken en samenstelling van het publiek als oorzaak van een gekozen politiestijl. Naast deze factoren zijn er andere verklaringen te vinden voor een gekozen politiestijl. Hoewel deze verklaringen niet onderzocht zijn, is het toch belangrijk deze te benoemen. Tegenstrijdigheden in de observaties zijn niet te benoemen omdat de manier van handelen van agenten consequent is. Het handelen zelf varieert wel.

Wat opviel maar wat niet onderzocht is dat bij incidenten bij ‘heterdaad’ de instrumentele stijl wordt toegepast. Met ‘heterdaad’ wordt hier bedoeld dat agenten bij het incident aankomen als het incident nog aan de gang is. Deze stijlkeuze vindt plaats omdat de situatie ernaar vraagt; de situatie bepaalt in dezen de stijlkeuze.

Een van de factoren die mee kunnen spelen bij een gekozen politiestijl en een reactie van het publiek is het gebruik van drank tijdens een uitgaansnacht. Dit onderzoek is uitgevoerd op een vrijdagnacht en twee zaterdagavonden, wat bij uitstek uitgaansnachten zijn. Dit betekent dat een aanzienlijk deel van het publiek onder invloed is van alcohol. Tijdens de observatienachten is opgevallen en bevestigd door de agenten dat hoe later op de nacht, vanaf 02:00 ongeveer, het aantal incidenten stijgt als gevolg van drankgebruik onder het publiek. Het publiek wordt daardoor ‘losser’ en denkt daardoor niet altijd logisch na, ook wordt het publiek impulsiever. Dit houdt in dat agenten hiermee rekening moeten houden en duidelijker moeten zijn tijdens het contact. Het is niet onderzocht wat voor specifiek effect dit heeft, omdat het moeilijk te bepalen is wanneer iemand onder invloed is, een beetje onder invloed is of helemaal niet. Toch is het wel duidelijk dat er hierdoor meer incidenten ontstaan en dat er rekening mee wordt gehouden door de politieagenten.

Een andere factor waarmee rekening moet worden gehouden zijn de pieken waarop het drukst en daardoor het onrustigst is in de binnenstad. Rond de sluitingstijden van de meeste horeca (tussen 04:00 en 05:00 uur) lopen de kroegen en clubs leeg. Hierdoor verzamelt het publiek zich op straat voor deze uitgaansgelegenheden. Zoals in hoofdstuk 5 is vermeld, vormen groepen een extra katalysator voor incidenten omdat binnen groepen mensen elkaar kunnen opzweepen. Op het moment dat er grote groepen op straat verschijnen, zal de politie alerter moeten zijn. Incidenten kunnen makkelijker ontstaan. Door deze plotselinge drukte kan het zijn dat agenten daarop hun politiestijl zullen aanpassen. Aangezien er sprake is van groepen, zal dit contact net zo verlopen als het contact met groepen zoals beschreven in hoofdstuk 5.

Hiermee hangt de dag waarop de uitgaansnacht is samen. Op vrijdag is het rustiger dan op zaterdag. Op vrijdag zijn namelijk minder uitgaansgelegenheden open. Dit is ook gebleken uit de gedane observaties. De agenten op vrijdag zijn minder actief in het rondlopen door de binnenstad dan op zaterdag. De drukte bevond zich vooral op de Oude Markt in de binnenstad van Enschede en niet verspreid over het centrum zoals op zaterdag. Op vrijdagavond vinden hierdoor minder incidenten plaats. Als het rustiger is zou er meer tijd kunnen zijn voor de communicatieve stijl. Dit kan niet door het onderzoek bevestigd worden, omdat vrijdagavonden niet voldoende informatie opleveren voor de deelvragen van dit onderzoek en het daarom niet zinvol was om op vrijdagavond de observaties uit te voeren.

De sfeer van de avond is belangrijk voor het gebruik van een specifieke politiestijl op de avond. De sfeer wordt onder andere bepaald door reacties vanuit het publiek. De agenten

krijgen tijdens de observaties veel reacties vanuit het publiek (niet tijdens een interventie). Deze reacties zijn onder andere, ‘hallo’, ‘hoe is de avond’, ‘ik vind dat jullie goed bezig zijn’ of soms zelf hele gesprekken met personen, zoals met een persoon die jarig en afgestudeerd was en met een persoon die het een en ander kwijt moest over zijn schoenen en geld. Ook bieden personen de agenten een drankje of een sigaret aan. Niet alleen krijgen de agenten te maken met positieve reacties, negatieve reacties waren er ook. Voorbeelden hiervan zijn “Vind je dit werk nou leuk”: over het feit dat de agenten ’s nachts in de stad moeten werken en een persoon die een belediging maakte toen hij net de agenten was voorbij gelopen. Tijdens de observaties is niet gebleken dat agenten zich merkbaar veel aantrekken van deze reacties. Nu is het moeilijk om te bepalen of hun politiestijl door zulke positieve of negatieve opmerkingen wordt aangepast, omdat dit ook onbewust kan gebeuren. Het is zeker niet ondenkbaar dat dit een effect heeft op het handelen van de agenten of op de sfeer van zo’n nacht.

Een uitzondering op deze reacties vanuit het publiek zijn de praatjes met personen die bekend zijn bij de politie. Deze personen zijn mensen die zich elke nacht in de stad bevinden en daar rondzwerven. Het contact leggen met deze personen gebeurt op een specifieke manier die zich vooral kenmerkt door het gebruiken van een communicatieve stijl. Ook worden deze personen soms bewust opgezocht. Een voorbeeld hiervan is tijdens een interactie tussen twee koppels agenten. Een koppel agenten was zo’n persoon eerder tegengekomen en had met de persoon gepraat. Tijdens de interactie zei dit koppel tegen het andere koppel agenten waar deze persoon zich bevond. Vervolgens liep dit koppel agenten naar die persoon toe om ook een praatje te maken [interactie 13]. Met portiers en collega’s (de collega’s waren niet in dienst dat moment) wordt ook een praatje gemaakt, dit gebeurt uiteraard op een communicatieve manier.

Een laatste groep personen waarmee de agenten een praatje maken zijn de leden van de Preventie Unit Binnenstad. Dit zijn mensen die op verschillende uitgaansavonden rond lopen in de stad en ‘beginnende opstootjes proberen te voorkomen’ (Tillema, 2014). De PUB kan in deze taak soms beter doen omdat het voor hen toegestaan is om kroegen en clubs binnen te gaan. Een man van de PUB verklaarde waarom hun wijze van werken effectief is: “Doordat wij de kroegen binnen kunnen gaan, kunnen wij spreken met de personen die onrustig zijn of onrust veroorzaken, wij kunnen deze persoon dan meteen aanspreken. Ook kennen wij veel mensen, of familie van deze mensen, als wij dan bijvoorbeeld een jongen aanspreken kunnen wij zeggen: ‘Wat denkt jouw vader ervan als je dit doet?’, omdat wij de vader van die persoon ook kennen, hierdoor vertrouwen de mensen ons meer en kunnen wij druk uitoefenen.” Deze twee personen die tot de PUB behoren zijn zelf oud-portiers en hebben daardoor ervaring met het omgaan van personen tijdens uitgaansnachten. Zij hebben ook (net zoals portiers) het telefoonnummer voor incidenten e.d. van de politie en kunnen daardoor snel iets melden. Ook wordt er vanuit de agenten met hen gesproken over groepen die overlast veroorzaken en waar deze zich bevinden. De avond wordt samen met de agenten en het PUB op een communicatieve manier doorgenomen en de sfeer wordt besproken.

De agenten zelf kunnen een oorzaak zijn voor welke politiestijl er wordt gebruikt. Hun eigen normen en waarden kunnen daarin een belangrijke rol spelen. Tijdens de uitgaansnachten heb ik agenten gevolgd die geen grote leeftijdsverschillen hebben ten opzichte van elkaar en op één na waren ze allemaal man. Hierdoor is het niet te zeggen in hoeverre geslacht en leeftijd

invloed hebben op de gekozen politiestijl. Hetzelfde geldt voor de reactie van het publiek, alle personen waren van ongeveer dezelfde leeftijd en bij maar een klein aantal incidenten was een vrouw betrokken. Bij slechts één voorval was een vrouw de oorzaak van het incident. Ook bij de reactie van het publiek kan geen onderscheid worden gemaakt tussen leeftijd en geslacht als factor voor de gekozen reactie. Beide factoren waren geen onderdeel van dit onderzoek.

Als laatste zou het weer tijdens een uitgaansnacht van invloed kunnen zijn op de reactie van het publiek of de gekozen politiestijl. Een warme of regenachtige dag zou er bijvoorbeeld voor kunnen zorgen dat er meer of minder incidenten zijn. Wat betreft politiestijl kan een regenachtige dag voor een instrumentele stijl of voor een communicatieve stijl zorgen. Tijdens de observatiedagen was er geen sprake van een regenachtige of warme dag. Het weer tijdens deze nachten was (nagenoeg) hetzelfde. Hierdoor is niet te zeggen welke invloed het weer heeft op de keuze van een politiestijl of op de reactie van het publiek. Dit is ook verder niet onderzocht in het onderzoek.

Conclusie

Een communicatieve stijl wordt meestal bij het eerste contact gebruikt. Dit resulteert vaak in een positieve reactie van het publiek. Wanneer er een instrumentele stijl wordt gebruikt, zijn de interacties en interventies vaak kort. Wanneer het publiek niet mee wil werken resulteert dit soms in een instrumentele stijl van de agenten. Dit wordt gekenmerkt door ongeduldigheid en afstandelijkheid van de agenten. In de meeste gevallen resulteert een instrumentele stijl, zowel bij het eerste als laatste contact, in een positieve reactie van het publiek.

Buiten deze factoren zijn er ook andere factoren en opvallendheden die een verklaring kunnen zijn voor een gekozen politiestijl. De verklaringen zijn niet onderzocht en vormen niet het onderwerp van dit onderzoek. Wel kunnen er aannames gemaakt dat sommige van deze verklaringen (zoals piekpunten en dronkenschap) kunnen worden vergeleken met factoren zoals de grootte van het publiek en de reactie van het publiek.

Aan de hand van deze data-analyse (in hoofdstukken 4, 5 en 6), waarbij de deelvragen centraal staan, kan de hoofdvraag worden beantwoord en kunnen er aanbevelingen worden gemaakt.

Hoofdstuk 7: Conclusie

In dit onderzoek is gekeken naar de impact van politieoptreden op het publiek en de impact van het publiek op het politieoptreden tijdens uitgaansnachten in de Enschedese binnenstad. Dit is gedaan door middel van observaties in de binnenstad tijdens uitgaansnachten. Er is gelet op de gebruikte politiestijl en de reactie van het publiek. De wisselwerking hiertussen is met name belangrijk om te bepalen wat de impact van beide factoren is. Ook is er gelet op de samenstelling van het publiek om te bepalen of deze van invloed is op de gekozen politiestijl van agenten. Een onderscheid is gemaakt tussen individuen (één of twee personen) en een groep bestaande uit meer dan twee personen. Ten slotte is er gelet op de etnische achtergrond van het publiek. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen een westers uiterlijk en een niet-westers uiterlijk.

7.1 Beantwoording deelvragen

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn er een aantal deelvragen opgesteld met bijbehorende hypothesen.

De eerste deelvraag luidt:

Welke politiestijlen zijn er te herkennen bij interventies tijdens uitgaansnachten in de binnenstad van Enschede?

Van te voren is gesteld dat de politiestijlen die te herkennen zijn tijdens uitgaansnachten in de binnenstad kunnen worden onderverdeeld in vier verschillende maar ook overlappende stijlen. De verschillende politiestijlen zijn: communicatieve stijl, instrumentele stijl, ordehandhavende-repressieve stijl en de niet-ordehandhavende-repressieve stijl, zoals beschreven in het onderzoek van Terpstra (Terpstra, 2008). Uit de observaties is gebleken dat alle vier politiestijlen zijn gebruikt door de agenten. De combinaties die volgen uit deze stijlen: communicatief & ordehandhavend-repressief, communicatief & niet-ordehandhavend-repressief, instrumenteel & ordehandhavend-repressief en instrumenteel & niet-ordehandhavend-repressief, zijn ook alle vier herkend tijdens de observaties. Uit het onderzoek is gebleken dat de politie tijdens uitgaansnachten de communicatieve politiestijl gebruikt om het contact met het publiek te starten. De communicatieve politiestijl kenmerkt het grootste deel van de interacties en interventies van de politie en vormt hiermee de basis van het contact met het publiek. De instrumentele politiestijl wordt vooral bij korte interventies gebruikt. De ordehandhavende-repressieve stijl is alleen te herkennen bij interventies waarbij deze politiestijl nodig is. Dit houdt in dat een repressief middel alleen wordt gebruikt als er tijdens een incident een repressief middel wordt vereist, in andere gevallen is de politie niet geneigd tot het gebruiken van deze politiestijl. Deze bevindingen komen deels overeen met Terpstra (Terpstra, 2008), de kenmerken van een politiestijl zoals beschreven door Terpstra zijn ook te vinden in de observaties. Ook zijn alle stijlen te herkennen zoals bij Terpstra. Een tegenstrijdigheid tussen Terpstra (Terpstra, 2008) en dit onderzoek is dat Terpstra het gebruik van de ordehandhavende-repressieve stijl door agenten ziet als een resultaat van factoren zoals de opvatting van agenten over de perverse effecten van deze stijl op het uitvoerend politiewerk (Terpstra, 2008), terwijl uit dit onderzoek is gebleken dat de keuze vooral het gevolg is van een specifieke situatie.

De tweede deelvraag luidt:

Welke politiestijlen worden gebruikt bij welke karakteristieken en samenstelling van het publiek?

Tijdens de observaties is geen bewijs gevonden voor de gestelde hypothese dat de politie gebruik maakt van een ordehandhavende-repressieve en instrumentele stijl tegenover publiek met een specifieke etnische achtergrond. Er is namelijk geen bewijs gevonden dat personen met een niet-westers uiterlijk op een andere manier worden benaderd dan personen met een westers uiterlijk. Hiermee verschillen deze bevindingen van Komen & Schram (Komen & Schram, 2006) en Punch (Punch, 1979). Deze studies herkennen namelijk wel een verschil tussen politieoptreden tegenover bepaalde etnische achtergronden. Met betrekking tot de grootte van de groep is er wel bewijs gevonden van een specifieke keuze voor een politiestijl. Uit het onderzoek is gebleken dat groepen zorgen voor extra alertheid bij de politie. Bij incidenten met groepen wordt de groep eerst uit elkaar gehaald en vervolgens wordt met de personen binnen de groep gesproken. Bij dit laatste wordt er gebruik gemaakt van een communicatieve politiestijl. Ook hier wordt de ordehandhavende-repressieve stijl alleen gebruikt als die nodig is. Dit is onder andere soms nodig bij het uit elkaar halen van een groep. Deze bevindingen komen overeen met de bevindingen van andere auteurs die dit verband hebben beschreven. Zowel de theorieën van Campeau (Campeau, 2015) en Abraham et.al (Abraham et al., 2007). hebben dit verband beschreven en komen daarmee overeen met mijn conclusie wat betreft groepen.

De derde deelvraag luidt:

Hoe past de politie zich aan tijdens een interventie en wat is de reactie van het publiek daarop?

De wisselwerking tussen reactie van het publiek en politiestijl is hier van belang. Als gevolg van een communicatieve politiestijl is de reactie van het publiek meestal meewerken. De instrumentele stijl (wordt minder vaak tijdens het eerste contact gebruikt) heeft meestal ook als reactie meewerken, dus een positieve reactie. Wanneer het publiek niet mee wil werken verandert de gekozen politiestijl vaker naar een instrumentele stijl. Hierbij wordt het contact gekenmerkt door afstandelijkheid en harder taalgebruik. In het uiterste geval schuift de politiestijl nog verder op richting de ordehandhavende-repressieve stijl. Uiteindelijk is de reactie van het publiek bijna altijd meewerken, dit komt omdat de politie uiteindelijk er voor zorgt dat het publiek doet wat van hen wordt verlangd. Er is geen voldoende bewijs gevonden dat een instrumentele politiestijl zorgt voor weerstand bij het publiek. Er is wel bewijs gevonden dat weerstand van het publiek vaker zorgt voor een instrumentele politiestijl van de politie. Ook hier wordt de ordehandhavende-repressieve stijl alleen gebruikt waar nodig is en niet als reactie op het niet meewerken van het publiek. Alleen bij een overtreding of bij een mogelijke overtreding zal er een repressief middel worden gebruikt. Deze bevindingen komen overeen met de studies van Van der Torre en Waddington (Torre, 1999; Waddington, 1999), omdat er sprake is van een invloed van een politiestijl op de reactie van het publiek. Echter, deze bevindingen komen niet volledig overeen met andere auteurs, omdat uit dit onderzoek

vooral is gebleken dat de invloed van het publiek (in de vorm van een reactie) op een politiestijl gevolgen heeft.

7.2 Beantwoording van de hoofdvraag

Na de beantwoording van de deelvragen kan de hoofdvraag worden beantwoord.

De hoofdvraag luidt:

Wat is het verloop van het contact tussen politieagenten en verschillende soorten uitgaanspubliek in de binnenstad van Enschede en hoe kan dit verloop worden verklaard?

Het politieoptreden is beschreven door middel van het gebruik van politiestijlen. Deze politiestijlen vormen een onderdeel van de politiecultuur. Politiecultuur wordt beschreven als ‘de verzameling van waarden, overtuigingen en gebruiken die politieagenten delen’ (Hulst, 2013). In dit onderzoek is gekeken naar hoe de waarden, overtuigingen en gebruiken die de politiecultuur definiëren in praktijk zijn gebracht door middel van het gebruiken van een specifieke politiestijl. Dit onderzoek is niet bedoeld om deze verschillende waarden, overtuigingen en gebruiken te beschrijven, maar is bedoeld om te beschrijven hoe in de praktijk het contact verloopt tussen de politie en het publiek.

De hoofdvraag richt zich op het verklaren en beschrijven van het verloop van het contact tussen politieagenten en het publiek tijdens uitgaansnachten. Uit het onderzoek is gebleken dat er meer sprake is van een wederzijdse invloed. Niet alleen beïnvloedt het politieoptreden het publiek maar dit gebeurt vooral ook andersom. In eerste instantie wordt er een communicatieve stijl gebruikt door de politie. Het gevolg hiervan is dat het publiek in eerste instantie vaak positief reageert. De communicatieve stijl heeft dus positieve gevolgen voor het vervolg van het contact. Doordat de politie een rustige manier van communiceren heeft resulteert dit in een rustige reactie van het publiek.

Desalniettemin heeft de reactie en samenstelling van publiek een grotere impact op het politieoptreden dan andersom. Het politieoptreden wordt negatief beïnvloed door een negatieve reactie van het publiek. Dit kenmerkt zich door een verschuiving van een communicatieve stijl naar een instrumentele stijl. Verder wordt het politieoptreden beïnvloed door de grootte van de groep. Dit resulteert in een grotere mate van alertheid bij de politie; groepen vereisen een specifieke manier van aanpak. Dit kenmerkt zich door snel ingrijpen binnen een groep en door op een communicatieve manier het incident onder controle te houden. Ook kenmerkt zich dit door wantrouwigheid ten opzichte van groepen voordat er een incident plaatsvindt.

De volgende vraag werd vooraf gesteld: zijn de politieagenten stijlvast of verandert de stijl? Anders gezegd: in hoeverre is het politieoptreden consequent tegenover verschillende soorten publiek? Uit het onderzoek is gebleken dat politieagenten niet stijlvast zijn met betrekking tot de reactie van het publiek en grootte van het publiek, wel zijn politieagenten stijlvast wat betreft etnische achtergrond van het publiek. Deze wisseling van stijlen heeft geen duidelijke impact op het publiek. Deze wisseling van stijlen is namelijk het gevolg van verschillende soorten publiek (grootte van de groep) en reacties van het publiek.

Concluderend, de politie gebruikt in eerste instantie bij interventies en interacties een communicatieve politiestijl. Zowel bij een communicatieve als een instrumentele politiestijl

reageert het publiek meestal meewerkend. De stijl kan worden beïnvloed door de samenstelling en reactie van het publiek. Een instrumentele stijl wordt gebruikt als reactie op het niet meewerken van publiek. Wanneer er sprake is van een groep worden de politieagenten alerter en gebruiken zij een specifieke manier van aanpak. Bij individuen bepaalt de situatie welke politiestijl wordt gebruikt. Bij een incident zal de instrumentele stijl worden gebruikt, in de overige gevallen wordt de communicatieve stijl gebruikt.

7.3 Implicaties van het onderzoek en aanbevelingen

Implicaties voor de politieliteratuur zijn dat deze wisselwerking tussen agenten en publiek van groot belang zijn voor het beschrijven van de politiecultuur bij de politie. In de politieliteratuur is veelal gekeken naar vooroordelen bij agenten ten opzichte van specifieke soorten publiek die voortvloeien uit bepaalde waarden, overtuigingen en gebruiken. In dit onderzoek is er gekeken naar hoe interacties en interventies verlopen en waarom er sprake is van een bepaalde politiestijl. Er is gebleken dat juist het publiek een impact heeft op het handelen en communiceren van politieagenten. Ook is gebleken dat een repressieve manier van aanpak niet altijd de gewenste gevolgen heeft. De ordehandhavende-repressieve stijl wordt eerder gebruikt wanneer die nodig is of als reactie op het niet meewerken van publiek. Binnen de politieliteratuur zou er meer onderzoek kunnen worden gedaan naar de factoren die het politieoptreden beïnvloeden en naar de factoren die worden beïnvloed door het politieoptreden. Ook zou er meer onderzoek kunnen worden gedaan of politiestijlen variëren tussen verschillende politieagenten. Wat is de invloed van leeftijd en geslacht op het kiezen van een politiestijl? Ook zou er kunnen worden gekeken naar het verband tussen de grootte van het publiek en de keuze van een politiestijl. Zouden agenten bijvoorbeeld een andere stijl gebruiken als het rustig is op de plaats waar ze surveilleren. Als laatste zou er kunnen worden gekeken naar welke stijlen er aanwezig zijn bij het politiewerk op andere momenten en andere plaatsen. Het zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat er een verschil bestaat tussen agenten die werken in een grote stad of in een dorp en dat de keuze van een politiestijl daardoor ook verschilt. In een dorp zou bijvoorbeeld de keuze van een politiestijl vaker communicatief kunnen zijn doordat binnen een dorp mensen elkaar vaker goed kennen. Tijdens dit onderzoek is er namelijk alleen gekeken naar politieoptreden tijdens uitgaansnachten op één specifiek moment en één specifieke plaats.

Implicaties voor de Politie Twente zijn dat het gebruik van de communicatieve stijl positieve gevolgen heeft voor het verloop van een interactie/interventie. De Politie Twente gebruikt deze politiestijl meestal als basis voor hun interventies en interacties met het publiek. Uit het onderzoek is gebleken dat de Politie Twente hiermee de juiste manier van aanpak heeft gekozen. Hier is sprake van de 'juiste manier' omdat het contact op een rustige manier verloopt en er geen sprake is van een escalatie van de situatie. Verder is de reactie van het publiek meestal meewerken. Een andere implicatie is dat de communicatieve stijl verandert in een instrumentele stijl wanneer het publiek op een negatieve manier reageert. Hierdoor krijgt het vervolg van het contact een negatief karakter, wat niet altijd ten goede komt voor het doel van de interactie/interventie. Ten opzichte van groepen is er merkbaar meer alertheid dan tegenover individuen. Bij het contact met groepen wordt er vaker een communicatieve stijl gebruikt en tegenover individuen vaker een instrumentele stijl, dit is situatieafhankelijk. Dit heeft verder geen implicaties voor het positieve of negatieve karakter van het contact tussen

politieagenten en deze specifieke samenstelling van het publiek. Andere politieregio's (korsregio's) zouden deze communicatieve manier van politieoptreden die wordt gebruikt door de politie in Enschede tijdens uitgaansnachten kunnen gebruiken voor het politiewerk in die regio. Met name doordat deze politiestijl positieve gevolgen heeft voor het contact met het publiek tijdens uitgaansnachten. Concluderend, de politie zou meer bewust kunnen worden van de invloed van het publiek op de agenten en andersom. De invloed van het publiek op agenten is te verklaren door de grootte van de groep en de reactie van het publiek. De politie kan van deze invloed gebruik maken en daardoor een interventie tot een goed einde brengen.

Hoofdstuk 8: Referenties

- Abraham, M., Hoek, A. v., Hulshof, P., & Pach, J. (2007). *Geweld tegen politie in uitgaansgebieden*. Amsterdam: DSP - groep BV.
- Cain, M. E. (1973). *Society and the Policeman's role*. Londen: Routledge & Kegan Paul.
- Campeau, H. (2015). 'Police Culture' at work: Making sense of police oversight. *British Journal Criminology*, 1-19.
- CBS. (2005). Marrokaanse en Antilliaanse jongeren het vaakst verdacht van criminaliteit, from <http://allochtonen.feiten.info/website/criminaliteit/>
- Fijnaut, C. J. C. F., Muller, E. R., Rosenthal, U., & Torre, E. J. v. d. (2007). *Politie: studies over haar werking en organisatie*. Deventer: Kluwer.
- Flick, U. (2009). *An introduction to Qualitative Research* (4 ed.). Londen: Sage.
- Hulst, M. v. (2013). Storytelling at the Police Station: The Canteen Culture Revisited. *British Journal of Criminology*, 53, 624-642.
- Komen, M., & Schram, K. (2006). *Etniciteit en Uitgaan*. Amsterdam: Uitgeverij Het Spinhuis.
- Loftus, B. (2010). Police occupational culture: classic themes, altered times. *Policing and Society: An International Journal of Research and Policy*, 20(1), 1-20.
- Neel, V. (2014). *Racisme bij de politie ten opzichte van allochtone jongeren in het uigaansmilieu: een case-study in het stadscentrum van Kortrijk*. Universiteit Gent.
- Paoline, E. A. (2001). *Rethinking Police Culture: Offices Occupational Attitudes*. New York: LFB Scholarly Publishing L.L.C.
- Paoline, E. A. (2003). Taking stock: Toward a richer understanding of police culture. *Journal of Criminal Justice*, 31, 199-214.
- Punch, M. (1979). *De Warmoesstraat: Politiewerk in de Binnenstad*. Deventer: Van Loghum Slaterus.
- Schutter, O. D., & Ringelheim, J. (2008). Ethnic Profiling: A Rising Challenge for European Human Rights Law. *REFGOV*, 71(3), 358-384.
- Sklansky, D. A. (2005). Not Your Father's Police Department: Making Sense of the New Demographics of Law Enforcement. *Journal of Criminal Law & Criminology*, 96(3), 1209-1243.
- Skolnick, J. H. (2008). Enduring issues of police culture and demographics. *Policing and Society: An International Journal of Research and Policy*, 18(1), 35-45.
- Terpstra, J. (2008). *Wijkagenten en hun dagelijks werk. Een onderzoek naar de uitvoering van gebiedsgebonden politiewerk*. Apeldoorn: Politie en Wetenschap.
- Terpstra, J., & Schaap, D. (2011). Politiecultuur: een empirische verkenning in de Nederlandse context. *BJu Tijdschriften*, 90(4), 183-196.
- Tillema, G. (2014). Horecaondernemers: draag ook bij aan de PUB-ploeg, from <http://d66enschede.nl/horecaondernemers-draag-ook-bij-aan-de-pub-ploeg/>
- Torre, E. J. v. d. (1999). *Politiewerk: politiestijlen, community policing, professionalisme*. Alphen aan de Rijn: Samson.
- Tubantia. (2012, 02-07-2012). Tijdelijke camera's Enschede worden permanent, *TCTubantia*.
- Vijver, K. V. d., & Moore, L. (2012). Theories of policing. *Journal of police studies*, 25, 15-28.
- Waddington, P. A. J. (1999). *Policing Citizens: Authority and Rights*. London: Routledge.

Hoofdstuk 9 Bijlage

9.1 Formulier Observaties

Vooraf

Datum:

Interventie nummer:.....

Tijd:

Eerste contact

Aanleiding van interactie.....

Aantal personen.....

Schatting van Etnische achtergrond:

Niet westers uiterlijk

Westers uiterlijk

Weet niet

Politiestijl

Ordehandhavend-repressief

Niet- Ordehandhavend-repressief

Communicatief

Instrumenteel

Aantekeningen met betrekking tot politiestijl

Gebruikte repressiemiddelen

Geen....

Waarschuwing....

Boete....

Vragen naar legitimatie....

Fouillering....

Aanhouding....

Gebruik van geweld....

Tijdens contact

Reactie burger:

Meewerken

Niet meewerken.....

Aantekeningen met betrekking tot reactie burger

Einde Contact

Politiestijl

Ordehandhavend-repressief

Niet- Ordehandhavend-repressief

Communicatief

Instrumenteel

Aantekeningen met betrekking tot politiestijl

Gebruikte repressiemiddelen

Geen....

Waarschuwing....

Boete....

Vragen naar legitimatie....

Fouillering....

Aanhouding....

Gebruik van geweld....

Reactie burger:

Meewerken

Niet meewerken....

Uitkomst van de interventie.....

Duur interventie.....

Aantekeningen: